Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

48 йил чиқиши
№ 11 (13.273).
12 ЯНВАРЬ 1966 йил
ЧОРШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

ҲИНДИСТОН БОШ МИНИСТРИ БИЛАН ПОКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ТОШКЕНТДА УЧРАШИБ ВА ҲИНДИСТОН БИЛАН ПОКИСТОН УРТАСИДАГИ МАВЖУД МУНОСАБАТЛАРНИ МУҲОКАМА ҚИЛИБ, УЗ МАМЛАКАТЛАРИ УРТАСИДАГИ НОРМАЛ ВА ТИНЧ МУНОСАБАТЛАРНИ ТИКЛАШ УЧУН ҲАМДА УЗ МАМЛАКАТЛАРИНИНГ ХАЛҚЛАРИ УРТАСИДА ҲАМЖИҲАТЛИККА ВА ДЎСТОНА МУНОСАБАТЛАРГА КЎМАКЛАШИШ УЧУН МАҲКАМ БЕЛ БОҒЛАГАНЛИКЛАРИНИ УШБУ ДЕКЛАРАЦИЯ БИЛАН БАЁН ҚИЛАДИЛАР. БУ МАҚСАДЛАРГА ЭРИШИШНИ УЛАР ҲИНДИСТОН БИЛАН ПОКИСТОНДАГИ 600 МИЛЛИОНЛИК ХАЛҚНИНГ ФАРОВОНЛИГИ УЧУН ҲАЁТИЙ МУҲИМ ИШ ДЕБ ҲИСОБЛАЙДИЛАР.

(Тошкент Декларациясидан).

ЛАЪЛ БАҲОДИР ШАСТРИ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДАН

СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети чуқур қайғу билан маълум қиладиларки, Ҳиндистон Республикасининг атоқли давлат арбоби, Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастри 1966 йил 11 январь соат 1 дан 30 минут ўтганда Тошкент шаҳрида тўсатдан вафот этди.

Ҳинд халқи ва бутун инсоният Л. Б. Шастри тимсолида тинчлик ва тараққиёт йўлидаги матонатли ва изчил курашчиларнинг биридан жудо бўлдилар.

Л. Б. Шастри ҳинд халқининг буюк раҳбарларидан Махатма Ганди ва Жавоҳарлал Нерунинг содиқ ҳамкори бўлиб, уларнинг ишини давом эттириб келди. У ўзининг ҳамма ишлари ва фикр-ўйларини ҳинд халқига хизмат қилишга, Ҳиндистонни равнақ топтириш ва унинг миллий мустақиллигини мустаҳкамлаш тўғрисида ғамхўрлик қилишга бағишлаган эди.

Л. Б. Шастри Совет Иттифоқининг қадрдон дўсти эди. У Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ўртасидаги дўстона муносабатларни ва самарали ҳамкорликни янада ривожлантиришга жуда катта ҳисса қўшди.

Л. Б. Шастри Осиёда тинчликни мустаҳкамлаш учун Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги можарони тугатиш ҳамда улар ўртасида яхши қўшничилик муносабатлари ўрнатиш йўлларини топиш учун куч-ғайратини аямай, давлат арбобига хос ўткир донишмандлик кўрсатиб, ҳамма чораларни кўриб келди. Тошкентда Покистон Президенти билан ўтказилган учрашув вақтида у ўзининг куч-ғайратларини ана шу вазифани ҳал қилишга бағишлади. Бу учрашувнинг бир битимга келиш билан якунланганлиги тарихий Тошкент Декларациясида ўз ифодасини топди.

СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети, бутун совет халқи бу оғир жудоликдан чуқур қайғурмоқдалар ҳамда Ҳиндистон ҳукуматига, ҳинд халқига ва марҳумнинг оиласига чин кўнгилдан ўз таъзияларини изҳор қиладилар.

Мана шу қайғули кунларда совет халқи ўзининг қардошлик муҳаббати ва дўстлигига содиқ бўлиб қолажаги ҳақида Ҳиндистон халқини ишонтиради.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ — СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ.

ҲИНДИСТОН БОШ МИНИСТРИ ЛАЪЛ БАҲОДИР ШАСТРИНИНГ ВАФОТИ ТЎҒРИСИДА МЕДИЦИНА ХУЛОСАСИ

Тошкент шаҳрида бўлган кунларининг ҳаммасида, шунингдек 1966 йил 10 январь кечқурун ҳам Ҳиндистон Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастрининг кайф-ҳоли яхши эди. У саломатлигидан нолиб, ҳеч қандай шикоятлар қилмаган эди. Ҳиндистон Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастри 1966 йил 10 январь кечқурун СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин ҳузурида қабул маросимида бўлган вақтида ҳам бардам ва хушчақчақ эди. Доимо, шу жумладан қабул маросимида ҳам Бош Министрнинг ёнидан узилмаган унинг шахсий врачи доктор Р. Н. Чугхнинг айтишича, Лаъл Баҳодир Шастри ўз резиденциясига қайтиб келгандан кейин кайфияти яхши бўлган, ўзини нормал сезган, Деҳлидаги қариндош-уруғлари билан телефон орқали сўзлашган. 0 соат 30 минутлар атрофида ухлаш учун ётган.

11 январь соат 1 дан 20 минутлар ўтганда Сахай, Капур ва Шарма жаноблар Бош Министрнинг ёнидаги хонада бўлган Бош Министр врачига мурожаат қилиб, Л. Б. Шастри ўзини ёмон сеза бошлаганлигини унга маълум қилдилар. Доктор Р. Н. Чугх шу зоҳатиёқ Бош Министр олдига келди. Бош Министр кроватда ўтириб, йўталар, ҳаво етишмаётганидан зорланар, қўллари билан кўкрагини ушлаб олган бўлиб, ранги ўчиб кетган эди. Томири жуда тез урар, унчалик бўртиб кўринмас, қон босимини аниқлаб бўлмас, юрагининг тепиши зўр-базўр эшитилар эди. Доктор юқорида зикр қилинган кишиларнинг ёрдами билан Бош Министрни баланд ёстиқлар устига ётқизиб, унинг мушаги ичига 1 мл (15 мг) мепашентин сулпашате (мефентин сульфат) билан 1 мл мисиорен (майкорен) юборди.

Шундан кейинги уч минут мобайнида Бош Министр Л. Б. Шастри ҳушдан кетди, томир уриши билинмай, юрак тепиши эшитилмай қолди, нафас олиши тўхтади. 1966 йил 11 январь соат 1 дан 32 минут ўтганда у вафот этди. Доктор Р. Н. Чугх реанимация қила бошлади: «S» нусха трубкага оғиздан сунъий метод билан нафас олдирди ва юракни кўкрак устидан уқалай бошлади. Шунинг устига доктор Р. Н. Чугхнинг чақириғи билан етиб келган совет врачи Е. Г. Еременко реанимация қилишда қатнашди. У, Бош Министр Л. Б. Шастрини вафот этган ҳолда кўрди, чунки томир уриши тўхтаган, юрак тепиши эшитилмас, нафас олмас, корнеал рефлекслар содир бўлмас эди. Шундан сўнг, реанимация у ерга дарҳол етиб келган шокка қарши бригада ва профессорлардан У. О. Орипов, Я. Я. Гордон, О. Н. Павлова, А. Р. Раҳимжонов, М. С. Турсунхўжаева ва З. И. Умидовалар иштирокида давом эттирилди. Юрак кўкрак тепасидан уқаланди, чап қорин бўшлиғига орадан 15 минут ўтказиб икки марта хлористий кальций, адреналин ва глюкоза эритмаларининг аралашмаси юборилди; интубацион трубка орқали аппарат билан сунъий нафас олдириб кўрилди. Бироқ, бу чоралар натижасиз бўлиб чиқди.

Бош Министр Л. Б. Шастри ўтмишда миокард инфарктини бошдан кечирганлигини ҳамда 1966 йил 10 январдан 11 январга ўтар кечаси кескин ривожланган касалликнинг характерини эътиборга олганда, ўлим миокард инфарктининг такроран қаттиқ тутиб қолишидан содир бўлди, деб ҳисоблаш мумкин.

Р. Н. ЧУГХ, медицина доктори.

У. О. ОРИПОВ, Узбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрининг ўринбосари, медицина фанлари доктори, профессор.

Я. Я. ГОРДОН, хизмат кўрсатган фан арбоби, медицина фанлари доктори, профессор.

О. Н. ПАВЛОВА, хизмат кўрсатган фан арбоби, медицина фанлари доктори, профессор.

А. Р. РАҲИМЖОНОВ, медицина фанлари доктори, профессор.

М. С. ТУРСУНХУЖАЕВА, медицина фанлари доктори, профессор.

З. И. УМИДОВА, СССР Медицина фанлари академиясининг корреспондент аъзоси, хизмат кўрсатган фан арбоби, медицина фанлари доктори, профессор.

Е. Г. ЕРЕМЕНКО, врач.

А. ШОМИРЗАЕВ, Узбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги Марказий касалхонасининг бош врачи, медицина фанлари кандидати.

Тошкент 1966 йил, 11 январь.

ҲИНДИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ДОКТОР САРВАПАЛЛИ РАДХАКРИШНАН ЖАНОБ ОЛИЙЛАРИГА
ҲИНДИСТОН БОШ МИНИСТРИ ВАЗИФАСИНИ БАЖАРУВЧИ ГУЛЗОРИ ЛАЪЛ НАНДА ЖАНОБ ОЛИЙЛАРИГА

Ҳиндистоннинг атоқли сиёсий ва давлат арбоби Бош Министр Лаъл Баҳодир Шастри бемаҳал вафот этганини эшитиб совет халқи ларзага келди.

Л. Б. Шастри Махатма Ганди билан Жавоҳарлал Неру раҳбарлиги остида ўсмирлик йилларидан бошлабоқ ўз ватанининг миллий озодлиги учун курашди. Мустақиллик эълон қилингандан кейин у бутун кучқувватини ўз халқига хизмат қилишга, Ҳиндистон давлатини мустаҳкамлашга сарфлади. Унинг давлат арбоби ва сиёсий арбобга хос зўр фазилатлари Ҳиндистон Бош Министри лавозимида ишлаган пайтида айниқса яққол намоён бўлди.

Л. Б. Шастри тинчликни ва халқаро ҳамкорликни мустаҳкамлаш ишига ғоят катта ҳисса қўшди. У бошчилик қилган ҳукумат Ҳиндистоннинг халқлар ўртасида дўстликни мустаҳкамлашга қаратилган тинчликсевар ташқи сиёсатини изчиллик билан ва оғишмай давом эттирди. Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги муносабатларни нормаллаштириш учун унинг сарфлаган конструктив куч-ғайратлари ҳам худди мана шу мақсадга бағишланган эди. Ҳиндистон номидан Л. Б. Шастри имзолаган Тошкент Декларацияси — Осиёда ва бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш ишига қўшилган ғоят катта ҳиссадир.

Совет халқи Совет Иттифоқининг қадрдон дўсти бўлган Л. Б. Шастри хотирасини дилида абадий сақлайди. Л. Б. Шастри ҳинд ва совет халқлари ўртасидаги узилмас дўстликни ва жуда яқин ҳамкорликни янада ривожлантириш йўлида кўп ишлар қилди.

СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукумати ҳинд халқига, Сизга, жаноб Президент ва Сизга, жаноб Бош Министр вазифасини ижро этувчи, бутун Ҳиндистон ҳукуматига чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Бизнинг чин кўнгилдан изҳор этган чуқур таъзиямизни марҳумнинг оила аъзоларига етказмоғингизни Сизлардан илтимос қиламиз.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. ПОДГОРНИЙ.

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. КОСИГИН.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДАН

Атоқли давлат арбоби, Совет Иттифоқининг қадрдон дўсти Ҳиндистон Республикасининг Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастри бемаҳал вафот этганлиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ҳиндистон ҳукуматига, ҳинд халқига ва марҳумнинг оиласига чин кўнгилдан таъзия билдирадилар.

Лаъл Баҳодир Шастри тинчлик ва тараққиёт учун изчил ва саботли курашчи эди. У, Тошкентда Покистон Президенти билан учрашиш вақтида Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги можарони тугатиш учун давлат арбобига хос зўр донолик кўрсатиб, кўп куч-ғайратини сарф қилди. Бу учрашув Осиёда тинчликни мустаҳкамлашга қаратилган тарихий Тошкент Декларациясини имзолаш билан тугалланди.

Совет Иттифоқининг барча халқлари каби Ўзбекистон халқи ҳам ҳинд халқининг қайғусига ҳамдарддир ва ҳинд халқига ўзининг доимий қардошлик ва дўстлик туйғуларини изҳор қилади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ — ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ.

ПОКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ТАЪЗИЯСИ

ТОШКЕНТ, 11 январь. (ТАСС). Покистон Президенти Муҳаммад Аюбхон бугун Ҳиндистон Президентига қуйидаги таъзия телеграммасини юборди: Ҳиндистон Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастрининг тўсатдан вафот этгани мени чуқур изтиробга ва қайғуга солиб қўйди. Сўнгги бир неча кун мобайнида у билан ўтказган учрашувларимиз вақтида унинг самимияти ҳамда Ҳиндистон — Покистоннинг барча низоли масалаларини Ҳиндистон ярим оролида тинчлик манфаатларини кўзлаб, адолатли асосда бартараф этиш ишига садоқати менда катта таассурот қолдирган эди. Биз Тошкентда умидбахш ишга асос солган эдик.

Мана шу қайғули дамда чин кўнглимдан Сизга, жаноб Президент ва Сиз орқали Ҳиндистон халқига ўз таъзияларимни изҳор қилмоқчиман.

ЛАЪЛ БАҲОДИР ШАСТРИ

Л. Б. Шастри 1904 йил 2 октябрда Мугхаласарой шаҳрида (Уттар Прадеж штати) мактаб ўқитувчиси оиласида туғилди. У, «Харти Чандра» ва «Каши Видяпит» коллежларида (Банорас университетида) таълим олди.

Л. Б. Шастри ҳинд халқининг миллий озодлик ҳаракатида фаол қатнашди, бунинг учун инглиз мустамлакачи ҳукмдорлари томонидан бир неча марта қамоққа олинди. У, турмада жами қарийб тўққиз йил ётди.

Л. Б. Шастри ҳукмрон Ҳиндистон миллий конгресс партиясида кўзга кўринган мавқени эгаллади. У, 1951 йилда бу партиянинг бош секретари бўлди.

Л. Б. Шастри 1952 йилдан тортиб 1964 йилгача Ҳиндистон ҳукуматида раҳбар лавозимларда бўлди.

Жавоҳарлал Неру вафот этганидан кейин 1964 йил июнь ойида Ҳиндистон миллий конгресси парламент группасининг раҳбари қилиб сайланди ва Бош министр бўлди. Айни вақтда у, атом энергияси ишлари министри ва миллий план комиссиясининг раиси лавозимларини эгаллади.

Л. Б. Шастри Ҳиндистоннинг атоқли давлат ва сиёсий арбоблари Махатма Ганди ва Жавоҳарлал Нерунинг муносиб вориси бўлди.

У, Ҳиндистон ҳукуматининг блокларга қўшилмаслик ва тинч-тотув яшаш сиёсатини амалга оширишига катта ҳисса қўшди. Бутун дунёда тинчлик учун ва мустамлакачилик қолдиқларини тугатиш учун изчил кураш олиб борди.

Л. Б. Шастри бошчилигидаги Ҳиндистон ҳукумати Совет Иттифоқи билан дўстона муносабатларни янада мустаҳкамлаш сиёсатини ўтказиб келди.

Л. Б. Шастри ҳали яқиндагина Тошкентда тамом бўлган музокаралар вақтида давлат арбобига хос юксак доноликни намойиш қилди. Л. Б. Шастри имзолаган Декларация унинг ўз вафотидан кейин ҳинд халқига қолдирган қимматли туҳфасидир.

(ТАСС).

А. Н. Косигин Л. Б. Шастрини дафн этиш маросимида қатнашиш учун Деҳлига жўнаб кетди

Ҳиндистон Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастрининг вафоти муносабати билан СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин мотам маъракасида иштирок этмоқ учун 11 январда Деҳлига жўнаб кетди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Р. Қ. Қурбонов Л. Б. Шастрининг жасади солинган тобутни Тошкентдан Деҳлига бирга олиб борди.

(ТАСС).

Л. Б. ШАСТРИНИНГ ЖАСАДИ КРЕМАЦИЯ ҚИЛИНАДИ

ДЕҲЛИ, 11 январь. (ТАСС). Лаъл Баҳодир Шастрининг жасади 12 январь чоршанба куни Ҳиндистоннинг атоқли сиёсий арбоблари Махатма Ганди ва Жавоҳарлал Нерунинг жасадлари кремация қилинган жойда куйдирилажаги бу ерда расмий суратда эълон қилинди.

Кеча бутун Тошкент ҳинд халқининг улуғ фарзанди, атоқли давлат арбоби, Совет Иттифоқининг яқин дўсти Лаъл Баҳодир Шастри билан видолашди. Биринчи суратда марҳумнинг жасади солинган тобут тўп лафетида Тошкент аэропорти олиб борилмоқда. Иккинчи суратда Тошкент аэропорти, марҳумнинг тобути ёнида. Учинчи ва тўртинчи суратларда А. Н. Косигин, Муҳаммад Аюбхон, Р. Қурбонов ва бошқалар тобутни кўтариб самолётга чиқмоқдалар.

А. Горокрик ва В. Кожевников фотолари. (ЎзТАГ фотохроникаси).

УНУТИЛМАС УЧРАШУВЛАР

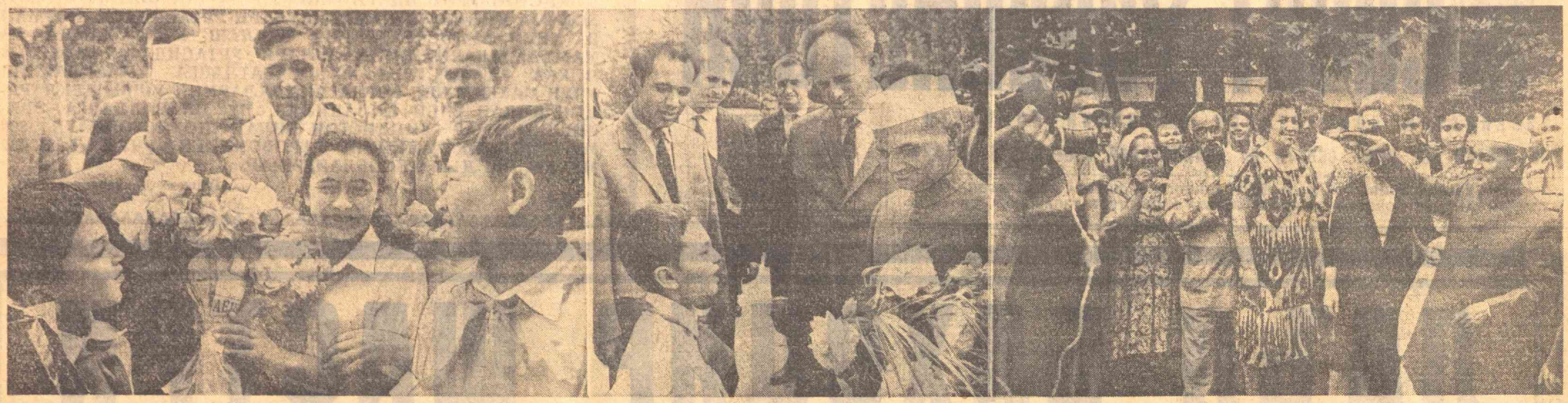

Лаъл Баҳодир Шастри совет халқининг яқин дўсти эди. У бир неча бор Совет Иттифоқига келиб, халқларимиз ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш ишига катта ҳисса қўшди. Жумладан у Ўзбекистон меҳнаткашларининг ҳам азиз меҳмони бўлган эди. Сиз бу ерда Лаъл Баҳодир Шастрининг 1965 йил май ойида Тошкентда бўлган пайтда олинган суратларини кўряпсиз. Суратларда (ўнгдан): Лаъл Баҳодир Шастрининг тошкентликлар билан учрашуви ҳамда Тошкент область «Қизил Ўзбекистон» колхозининг мактаб-интернат пионерлари билан суҳбати тасвирланган.

(ЎзТАГ фотохроникаси).

ҲИНД ХАЛҚИНИНГ УЛУҒ ФАРЗАНДИ

Куни кеча ўз асримизнинг энг улуғ ҳужжатларидан бири — Тошкент Декларацияси имзоланадиган хонага ҳамроҳлари билан шаҳдам қадам ташлаб кириб келган, донишманд кексаларга хос табассум билан атрофдаги кишиларга кулиб боққан, ўз курсисига оҳиста келиб ўтирган эди. У қарийб ярим миллиардлик ҳинд халқи номидан Тошкент Декларациясига имзо чекканида ҳамма уни олқишлаган эди.

Кеча оқшомда ҳам хушчақчақ кўрган эдик уни. У ажойиб халқ рақсларини ижро этаётган санъаткорларни олқишлаб, гўзаллик ва нафосатдан чинакам завқланаётган эди.

Кеча тонг отар-отмас машъум бир хабар тарқалди: — Ҳиндистон Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастри вафот этди... Бу совуқ хабар ҳинд халқини ҳам, Покистон халқини ҳам, совет халқларини ҳам, бутун тараққийпарвар инсониятни ҳам чуқур қайғуга солмоқда. Ногиҳон ўлимнинг омонсиз панжаси ҳаётини яхшиликка, одамларнинг тинч-тотув, бахт-саодатли яшашига бағишлаган буюк давлат арбобини, нуроний бир инсонни тириклар даврасидан, ҳаёт гулшанидан юлиб кетгани минглаб, миллионлаб қалбларни ўртамоқда.

Инглиз мустамлакачиларининг қийноқлари ҳам, такрор-такрор қамоққа олишлари ҳам унинг ҳинд халқи миллий озодлиги учун курашини сусайтира олмаган эди. Махатма Гандининг издоши, Жавоҳарлал Нерунинг сафдоши бўлган Лаъл Баҳодир Шастри ўзининг фидокорона хизмати билан миллион-миллион кишиларнинг қалбидан чуқур жой олган эди.

— Бизнинг зиммамизга жиддий масъулият юкланган. Ҳиндистон ярим оролининг аҳолиси 600 миллион кишини, ёки инсониятнинг бешдан бир қисмини ташкил этади. Ҳиндистон ва Покистон ривожланиб равнақ топа олиши учун тинчликда яшашни ўрганишлари керак,— деган эди бундан бир неча кун илгари Лаъл Баҳодир Шастри Тошкент учрашувининг расмий очилиш маросимида.

Биз уни ўтган йили майда Ватанимизга келганида сўзлаган оташин нутқини ҳам асло унутмаймиз. Лаъл Баҳодир Шастри бошчилигидаги ҳукумат ижтимоий тузуми турлича бўлган давлатлар тинч-тотув яшаш сиёсатини астойдил ўтказиб, тинчликни, омонликни ҳамма нарсадан афзал кўрадиган кишиларнинг чексиз ҳурматига сазовор бўлган эди.

Буюк ва донишманд давлат арбоби Лаъл Баҳодир Шастри СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигиннинг Покистон билан Ҳиндистон ўртасидаги ихтилофларни тинч йўл билан ҳал қилиш учун Тошкентга келиш тўғрисидаги таклифини зўр мамнуният билан қабул қилди.

Лаъл Баҳодир Шастри ва унинг ҳамроҳлари совет тупроғига, ўзбек заминига қадам қўйган биринчи кунларданоқ тинчлик йўлида, халқларнинг бахт-саодати йўлида бир фикрга келиш учун астойдил ҳаракат қилишди.

Биз уни фақат думалоқ стол атрофидагина эмас, Навоий номли театрда ҳам, Ўзбекистон Фанлар академиясининг Шарқшунослик институтида нодир қўлёзмаларни, инсониятнинг энг яхши фикр-орзуларини, тафаккурини ўзида мужассамлантирган китобларни қўлига ушлаб турган ҳолда ҳам кўрган эдик.

Шарқшунослар меҳмони бўлган Лаъл Баҳодир Шастри ўзбек олимларига мурожаат қилиб деган эди:

— Биз фақат бир нарсани — жаҳондаги барча халқлар ўртасида тинчлик ҳукм суришини, ҳар бир мамлакатнинг бошқа мамлакат суверенитетини ҳурмат қилишини истаймиз, вазият қандай бўлишидан қатъи назар, турли мамлакатлар ўртасидаги муносабатлар мутлақо тинч муносабатлар бўлиши керак. Бу — бизнинг айни муддаомиздир.

Ана шундай улуғ ниятлар жарчиси, ўз халқининг фароғати, саодати учун белини астойдил боғлаган киши вафот этди.

Биз бу сатрларни ёзмоқдамиз-у, Шарқнинг буюк файласуфи Абу Али ибн Синонинг ажойиб сўзларини эсламоқдамиз. Буюк ҳаким дунёда ҳамма нарса йўқолур, дунёда ҳамма унут бўлур, лекин эзгулик, донишманднинг айтган сўзи унут бўлмайди, доно сўзларни давр гарди босолмайди, деган эди.

Даврлар, замонлар ўтар, лекин тинчликни мустаҳкамлаш йўлида кўрсатилган жасорат, тинчликни улуғлаш йўлида айтилган ҳикматли сўзлар асло унут бўлмайди. Ўз давлат ва ҳукумат бошлиқлари Тошкент Декларациясига имзо чеккан икки буюк мамлакат халқлари — Ҳиндистон ва Покистон халқлари ўртадаги ҳар қандай ихтилофларни, ҳар қандай низоларни, ҳар қандай можароларни тинчлик билан батамом ҳал қилиб, опоқ-чопоқ бўлиб, бир-бирлари билан кенг қучоқ очиб кўришган дамларида тинчлик ишини ҳамма нарсадан азиз деб билган буюк давлат арбоби Лаъл Баҳодир Шастрининг номини ҳам ҳурмат билан тилга олажаклар.

Биз кеча эрталаб уни ўз Ватанига зўр шод-хуррамлик билан кузатиб қўймоқчи эдик. У Тошкент заминига қадам қўйган куни Лаъл Баҳодир Шастрининг истиқболига уни кутиб олиш учун қарийб ярим миллион киши чиққан эди. Кеча бутун Тошкент халқи катта байрамларга тайёрлангандек ҳозирлик кўриб, уни ўз юртига кузатиб оқ йўл тилаб қолиш учун тайёр эди.

Лекин у билан охирги марта видолашишга тўғри келди.

Халқимиз атоқли давлат арбоби, Ҳиндистон Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастрининг вафоти муносабати билан чуқур мотам тутаётган ҳинд халқининг қайғусига шерикдир.

Пойтахтимизда имзоланган тарихий Декларациянинг бошида шундай сўзлар бор:

— Ҳиндистон Бош Министри билан Покистон Президенти Тошкентда учрашиб ва Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги мавжуд муносабатларни муҳокама қилиб, ўз мамлакатлари ўртасидаги нормал ва тинч муносабатларни тиклаш учун ҳамда ўз мамлакатларининг халқлари ўртасида ҳамжиҳатликка ва дўстона муносабатларга кўмаклашиш учун маҳкам бел боғлаганликларини ушбу Декларация билан баён қиладилар. Бу мақсадларга эришишни улар Ҳиндистон билан Покистондаги 600 миллионли халқнинг фаровонлиги учун ҳаётий муҳим иш деб ҳисоблайдилар.

Ҳиндистон ярим оролида, бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш учун астойдил кураш, Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги муносабатларни абадий яхшилаш учун кураш тинчлик, эзгулик жарчиси Лаъл Баҳодир Шастри хотираси учун энг катта ҳайкал, асло унутилмас ёдгорлик бўлажак.

Ҳамидулла НУРУЛЛАЕВ,
Ҳамид НУРИЙ.

А. Н. КОСИГИН ДЕҲЛИГА КЕЛДИ

ДЕҲЛИ, 11 январь. (ТАСС). Ҳиндистоннинг вафот этган Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастрини дафн этиш маросимларида қатнашиш учун СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин бугун Деҳлига келди.

СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари Н. П. Фирюбин. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. С. Насриддинова, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Р. Қурбонов, СССР Ташқи ишлар министрлигининг бўлим мудири В. И. Лихачев, Ташқи ишлар министрлиги коллегиясининг аъзоси Л. М. Замятин, СССРнинг Ҳиндистондаги элчиси И. А. Бенедиктов ҳам Деҳлига келишди.

Аэродромда совет делегациясини информация ва радиоэшиттириш министри Индира Ганди, ташқи ишлар министрининг ўринбосари Динеш Сингх, Ҳиндистоннинг СССРдаги элчиси Т. Н. Кауль ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин Палам аэродромида журналистларга мурожаат қилиб, бундай деди: «Биз жуда қайғули бир пайтда Деҳлига келдик. Биз турли халқаро проблемаларга тааллуқли масалаларни ҳали кечагина Бош Министр Шастри билан муҳокама қилган эдик. Ҳозирги пайтда Ҳиндистон ва Совет Иттифоқигина эмас, балки бутун дунё ҳам мотам тутмоқда. Шастри ўз постида вафот этди. У, одамларнинг тинч-тотув яшаши учун ҳаракат қилди.

Оғир жудолик муносабати билан Совет Иттифоқи халқлари ҳам мотам тутмоқдалар. Шастри жаноблари мен билан қилган охирги суҳбатида ҳинд ва совет халқлари ўртасидаги дўстлик тўғрисида кўп гапирди. Иккаламиз ҳам шу ҳақда гапирган эдик, чунки Совет Иттифоқининг халқлари ҳинд халқи билан дўстликни мустаҳкамлашни истайдилар».

ҲИНДИСТОН ПРЕЗИДЕНТИНИНГ АЙТГАНЛАРИ

ДЕҲЛИ, 11 январь. (ТАСС). Ҳиндистон Президенти С. Радхакришнан бугун эрталаб умумҳиндистон радиоси орқали халққа мурожаат қилди. Президент ўз нутқини Лаъл Баҳодир Шастри фаолиятига бағишлади. Президент унинг Ҳиндистонни ривожлантириш ва, жумладан Покистон билан муносабатларни нормаллаштириш соҳасидаги хизматларини уқтириб ўтди. Л. Б. Шастри, деб таъкидлади президент, миннатдор миллатнинг хотирасида абадий сақланади. С. Радхакришнан сўзининг охирида марҳум Л. Б. Шастри Ҳиндистоннинг олий ордени «Бхарат Ратна» билан мукофотланади, деди.

ҲИНДИСТОН МОТАМ ТУТМОҚДА

ДЕҲЛИ, 11 январь. (ТАСС). Бош Министр Лаъл Баҳодир Шастрининг тўсатдан вафот этганлиги тўғрисидаги хабар Ҳиндистон пойтахтини ларзага келтирди. Бу фожиали хабар ярим нечада маълум бўлишига қарамай, шу заҳотиёқ бутун шаҳарга тарқалди.

Марҳум Бош Министрнинг резиденцияси — Жан Патхдаги уйга туташган кўчалар саҳар пайтидаёқ ўн мингларча кишилар билан тўлди. Эркаклар, хотин-қизлар, болалар қайғу-мотам ичида Ҳиндистоннинг содиқ фарзанди билан сўнгги марта видолашмоқ учун Бош Министрнинг уйи томон келадилар. Давлат арбоблари ва сиёсий арбоблар, дипломатия корпусининг вакиллари бу ерга келишди.

Лаъл Баҳодир Шастрининг жасади солинган тобут бугун унинг уйи олдидаги тахта супага қўйилади.

Ҳиндистон Президенти С. Радхакришнан, президент ўринбосари Зокир Ҳусайн, ҳукумат аъзолари, Ҳиндистон миллий конгресс партиясининг раҳбарлари марҳумнинг рафиқаси Лалита Шастрига таъзия телеграммалари юбордилар.

Ҳиндистон ҳукумати турли мамлакатларнинг давлат ва ҳукумат бошлиқларидан таъзия телеграммалари олмоқда.

Ҳиндистон ички ишлар министрлигининг бу ерда эълон қилинган меморандумида бундай дейилади: Лаъл Баҳодир Шастри эртага Деҳлида дафн этилади. Марҳум Бош Министрнинг ҳурматини бажо келтирмоқ учун мамлакатдаги барча давлат муассасалари бугун ва эртага ёпиқ бўлади. Ҳиндистоннинг ҳамма қисмида 12 кун мотам тутилади.

Марҳум Л. Б. Шастри жасади қўйилган тобут Деҳлида

ДЕҲЛИ, 11 январь. (ТАСС). Ҳиндистоннинг марҳум Бош Министри Л. Б. Шастри жасади қўйилган тобут бугун «ИЛ-18» самолётида Деҳлига келтирилди. Минг-минглаб кишилар Ҳиндистоннинг атоқли раҳбарининг ҳурматини бажо келтириш учун Деҳлидаги Палам аэропортига тўпланишди. Марҳум Л. Б. Шастрининг жасади қўйилган тобут самолётдан олиб чиқилганида Президент доктор С. Радхакришнан, президент ўринбосари Зокир Ҳусайн, Бош Министр вазифасини ижро этувчи Г. Нанда ва кабинетнинг бошқа аъзолари, шунингдек дипломатик миссияларнинг бошлиқлари ҳозир бўлдилар. Л. Б. Шастрининг жасади солинган тобут мотам марши садолари остида тўп лафетига қўйилди. Мотам маросими марҳум Бош Министрнинг Резиденцияси томон йўл олди. Ўн километр узунликдаги йўлнинг икки томонига тўпланган юз мингларча деҳлиликлар марҳум Бош Министрни узатиб қолдилар.

Тошкент учрашувида қатнашган Ҳиндистон делегациясининг аъзолари ҳам шу самолётда Деҳлига келишди.

Ҳиндистон Бош Министри вазифасини бажарувчи Нанданинг айтганлари

ДЕҲЛИ, 11 январь. (ТАСС). Ҳиндистон Бош Министри вазифасини бажарувчи Гулзари Лаъл Нанда бугун умумҳиндистон радиоси орқали гапириб, қуйидагиларни айтди: «Ҳиндистон Тошкентда тузилган битимни ҳурмат қилади ва уни оғишмай амалга оширади». «Бу битим, — деб сўзини давом эттирди Нанда, Ҳиндистоннинг традицияларига ва Махатма Ганди ҳамда Жавоҳарлал Неру Ҳиндистонга мерос қилиб қолдирган принципларга мувофиқ... мунособдир». Марҳум Л. Б. Шастрини ҳурмат билан эсга олиб, Нанда бундай деди: «Биз ўз ҳаётимизни миллатнинг бирлигига ва уни мустаҳкамлашга, оддий кишиларни фаровон қилишга бағишлаш билан унинг хотирасини энг яхши тарзда ҳурматлаб эсга олган бўламиз». Л. Б. Шастрининг вафоти, — деди у,— Ҳиндистонни ва бутун дунёни ларзага келтирди.

СЎНГГИ ВИДОЛАШУВ

Ўзбекистон пойтахти 11 январда Ҳиндистоннинг атоқли сиёсий ва давлат арбоби, Совет Иттифоқининг қадрдон дўсти Лаъл Баҳодир Шастри билан чуқур қайғуда сўнгги марта видолашди.

Марҳумнинг жасади солинган тобут Ҳиндистон Бош Министри Тошкент учрашуви вақтида истиқомат қилган резиденциядан эрталаб соат 9 дан 30 минут ўтганда олиб чиқилди.

Ҳарбий қоровул қайғули сукутда. Ҳиндистон давлат байроғи билан ўралган тобутни СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, Ўзбекистон республикаси Министрлар Советининг Раиси Р. Қурбонов, Ҳиндистон ташқи ишлар министри Сваран Сингх, Ҳиндистон мудофаа министри Я. Б. Чаван кўтариб чиқадилар. Тобут тўп лафетига қўйилади. Мотам маросими шаҳар яқинидаги резиденциядан йўлга чиқиб, бутун шаҳар орқали аста-секин аэропорт томон боради.

Шаҳар кўчаларида қора лента тикилган байроқлар осилган. Ўн мингларча кишилар Ҳиндистон—Совет дўстлигини ривожлантириш, Ҳиндистоннинг Покистон билан муносабатларини нормаллаштириш, Осиёда ва бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш ишига катта ҳисса қўшган Ҳиндистоннинг шонли фарзанди билан сўнгги марта видолашадилар. Лафет кетидан Совет Армиясининг жангчилари тушган машиналар эскорти боради. Булар кетидан совет раҳбар арбоблари, Ҳиндистон делегациясининг аъзолари тушган машиналар ўтиб боради.

Аэропорт. Ҳиндистон, Совет Иттифоқи ва Ўзбекистон республикасининг давлат байроқлари туширилган. Қўшинларнинг уч тури вакилларидан фахрий қоровул саф тортган. Пиёда аскарлар, учувчилар, денгизчиларнинг сафлари устида қора лента тикилган байроқлар баланд кўтарилган.

СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, Совет Иттифоқи мудофаа министри Совет Иттифоқи Маршали Р. Я. Малиновский, Совет Иттифоқи Маршали В. Д. Соколовский, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари Н. П. Фирюбин, СССРнинг Ҳиндистондаги элчиси И. А. Бенедиктов, СССРнинг Покистондаги элчиси М. В. Дегтярь, Ўзбекистон республикаси министрлари, республика Олий Советининг депутатлари аэропортда мотам маросимига келиб қўшиладилар.

Л. Б. Шастри билан сўнгги марта видолашмоқ учун Покистон Президенти Муҳаммад Аюбхон, Покистон ташқи ишлар министри Зулфиқор Али Бхутто ва Покистон делегациясининг бошқа аъзолари аэропортга келишди.

Мотам куйи чалинади. Л. Б. Шастри жасади қўйилган тўп лафети самолётга яқинлашади. Барабанлар садоси остида совет жангчилари тобут ёнидан ўтадилар.

А. Н. Косигин, Муҳаммад Аюбхон, Ҳиндистон ҳукуматининг аъзолари Сваран Сингх ва Я. Б. Чаван, Ҳиндистон делегациясининг бошқа аъзолари тобутни самолётга кўтариб чиқадилар. Оркестрлар Ҳиндистон, Совет Иттифоқи ва Ўзбекистон ССРнинг давлат гимнини ижро этади. Тўплардан бир йўла 21 марта ўқ узилиб, миллатлар солюти берилади. СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети номидан, шахсан А. Н. Косигин номидан гулчамбарлар, Ўзбекистон республикаси Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва бошқа совет ташкилотлари номидан гулчамбарлар самолётга олиб чиқилади.

...Совет тупроғида сўнгги ҳарбий ҳурмат бажо келтирилади. Самолёт учиш майдони томон бурилади, осмонга парвоз қилиб, Ҳиндистон пойтахти Деҳлига қараб йўл олади.

Ҳиндистон делегациясининг аъзолари—ташқи ишлар министри Сваран Сингх, мудофаа министри Я. Б. Чаван, Ҳиндистоннинг СССРдаги элчиси Т. Н. Кауль, шунингдек Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Р. Қурбонов Деҳлига жўнадилар.

Лаъл Баҳодир Шастрини дафн этиш маросимида қатнашиш учун Покистон Президентининг шахсий вакиллари—Президентнинг мудофаа масалалари бўйича маслаҳатчиси савдо министри Ғулом Форух, Покистоннинг Ҳиндистондаги олий комиссари Аршад Ҳусайн ҳам шу самолётда Деҳлига жўнаб кетдилар. (ТАСС).

СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигин Ҳиндистон делегацияси ҳузурида бўлди

ТОШКЕНТ, 11 январь. (ТАСС). СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигин, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, СССР мудофаа министри, Совет Иттифоқи Маршали Р. Я. Малиновский, Совет Иттифоқи маршали В. Д. Соколовский, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. С. Насриддинова, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Р. Қ. Қурбонов, ЎзССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари ва ташқи ишлар министри С. О. Азимов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари В. Г. Ломоносов маҳаллий вақт билан эрталаб соат 4 да Ҳиндистон делегацияси резиденциясида бўлдилар ва Ҳиндистон Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастрининг тўсатдан вафот этганлиги муносабати билан Ҳиндистон ҳукуматига ва бутун ҳинд халқига чуқур таъзия изҳор қилдилар.

Ҳиндистон ташқи ишлар министри Сваран Сингх, мудофаа министри Я. Б. Чаван ва Ҳиндистон делегациясининг бошқа аъзолари, шунингдек матбуот вакиллари ҳузурида А. Н. Косигин Л. Б. Шастрини тинчлик учун буюк курашчи Ҳиндистон давлатининг атоқли раҳбари Ҳиндистон билан Покистон ўртасида муносабатларни яхшилаш учун негиз қурган, тарихий Тошкент Декларациясини имзолаган ва Ҳиндистон билан Совет Иттифоқи ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлашга катта ҳисса қўшган киши деб таърифлади.

Совет давлатининг раҳбарлари Ҳиндистон элчихонасида бўлдилар

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Д. С. Полянский, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Н. К. Байбаков, В. Э. Димшиц, М. Т. Ефремов, В. А. Кириллин, М. А. Лесечко, Л. В. Смирнов, Н. А. Тихонов, РСФСР Министрлар Советининг Раиси Г. И. Воронов, СССР Олий Совети Президиумининг секретари М. П. Георгадзе, СССР ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари В. В. Кузнецов, СССР мудофаа министрининг биринчи ўринбосари. Совет Иттифоқи Маршали М. В. Захаров 11 январда Ҳиндистон Республикасининг Москвадаги элчихонасида бўлдилар. Улар Ҳиндистоннинг вафот этган Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастрини ҳурматлаб эсга олдилар ва мотам китобига имзо чекдилар.

Совет давлатининг раҳбарлари Ҳиндистон Республикаси элчихонасининг биринчи секретари А. П. Венкатесваран билан суҳбат вақтида Лаъл Баҳодир Шастрининг вафоти муносабати билан СССР Министрлар Совети, СССР Олий Совети номидан ва совет халқи номидан чуқур таъзия билдирдилар.

(ТАСС).

Л. Б. Шастри вафоти муносабати билан таъзиялар

ДЕҲЛИ, 11 январь. (ТАСС). Ҳиндистон президенти С. Радхакришнан ва Бош Министр вазифасини ижро этувчи Г. Л. Нанда номига Ҳиндистон Бош Министри Л. Б. Шастрининг бемаҳал вафот этганлиги муносабати билан мамлакатнинг турли сиёсий арбобларидан, шунингдек турли ташкилотлардан жуда кўп таъзиялар олинмоқда. Турли мамлакатларнинг давлат ва ҳукумат бошлиқларидан ҳам таъзиялар келиб турибди. СССР Олий Совети Президиуми Раиси Н. В. Подгорний ва СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигиндан таъзия билдирилган хатлар олинди.

МУҲАММАД АЮБХОН ВАТАНИГА ЖЎНАБ КЕТДИ

Покистон Президенти Муҳаммад Аюбхон 11 январда Тошкентдан ватанига жўнаб кетди.

Покистон, Совет Иттифоқи ва Ўзбекистон республикасининг давлат байроқлари билан безатилган Тошкент аэропортида ҳурматли меҳмонни ва Покистон делегациясининг аъзоларини СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. С Насриддинова, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, СССР мудофаа министри Совет Иттифоқи Маршали Р. Я. Малиновский, Совет Иттифоқи Маршали В. Д. Соколовский, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари Н. П. Фирюбин, СССРнинг Покистондаги элчиси М. В. Дегтярь, СССРнинг Ҳиндистондаги элчиси И. А. Бенедиктов, Ўзбекистон республикаси Министрлар Совети Раисининг ўринбосари ва ташқи ишлар министри С. О. Азимов ва Ўзбекистоннинг бошқа раҳбар арбоблари узатиб қолдилар.

Узатиб қолувчилар орасида Покистоннинг СССРдаги элчиси Икбол Атхар, Ҳиндистоннинг СССРдаги мувaққат ишлар вакили Р. Жайпал бор эди.

Тошкент меҳнаткашларининг жуда кўп вакиллари ҳурматли меҳмонни узатиб қолиш учун аэродромга келишди.

Покистон Президентининг жўнаб кетиши муносабати билан фахрий қоровул саф тортди ва Покистон, Совет Иттифоқи ҳамда Ўзбекистон республикасининг давлат гимнлари ижро этилди. А. Н. Косигин ва бошқа совет раҳбар арбоблари Муҳаммад Аюбхон билан ва Покистон делегациясининг аъзолари билан самимий хайрлашиб қолдилар.

Самолёт осмонга парвоз қилиб, Покистон томон йўл олади. Муҳаммад Аюбхон билан бирга ташқи ишлар министри Зулфиқор Али Бхутто, ташқи ишлар бўйича секретарь Азиз Аҳмад, информация министрлигининг секретари Алтаф Гавҳар, президентнинг бош секретари Юсуф, ташқи ишлар министрлигининг бош секретари Алви, Покистон армияси бош штабининг бошлиғи генерал-майор Шер Баҳодир, авиация маршали, Покистон авиа компаниясининг президенти Азҳархон, ташқи ишлар министрлигининг директорлари Бхатти, Ахунд, Кайзер Рашид, шунингдек экспертлар ва маслаҳатчилар жўнаб кетдилар. (ЎзТАГ).

ҚАРДОШЛАРЧА ДЎСТЛИК СИМВОЛИ

ХАНОЙ, 10 январь. (ТАСС). КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Марказий Комитет секретари А. Н. Шелепин бошлиқ Совет Иттифоқи делегацияси бугун меҳмондўст Вьетнам пойтахтида бўлишининг тўртинчи кунида мамлакатнинг энг йирик олий ўқув юрти — Ханой политехника институтини бориб кўрди.

Институт кўздан кечирилгандан кейин маросимлар залида митинг бўлиб ўтди. Институт проректори Фан Хонг Дьен ўқитувчи ва студентлар номидан совет халқи вакилларига қарата нутқ сўзлади.

Совет делегациясининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Марказий Комитет секретари Д. Ф. Устинов Вьетнам студентларига қарата самимий қутлов сўзларини айтди.

Шундан сўнг, Вьетнам Демократик Республикасининг Бош министри Фам Ван Донг қисқача нутқ сўзлади.

Шундан сўнг, совет делегацияси Вьетнам Демократик Республикасининг Бош министри Фам Ван Донг билан бирга Ханойнинг диққатга сазовор жойларини бориб кўрди.

Тушдан кейин совет делегацияси Вьетнам пойтахтининг атрофидаги Иеншо қишлоқ хўжалик кооперативида бўлди.

СССР Халқ контроли комитетида

ИҚТИСОД ВА ТЕЖАМКОРЛИК

СССР Халқ контроли комитети Москва ва Лениннграддаги илғор саноат корхоналари коллективларининг иқтисод ва тежамкорлик соҳасида кўрсатган ватанпарварлик ташаббуси муносабати билан халқ контроли комитетлари ва группаларининг вазифалари тўғрисида қарор қабул қилди.

Комитет партиянинг актив ёрдамчилари бўлган халқ контроли органларига, халқ контролёрларининг бутун кўп миллионли армиясига корхоналар, қурилишлар, колхозлар, совхозлар ва муассасаларда иқтисод ва тежамкорлик учун бошланган курашга жанговарлик билан қўшилиш вазифасини юклади. Қарорда бундай дейилади: агар барча халқ контролёрлари, ишчилар, колхозчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчиларнинг кенг оммаси иқтисод ва тежамкорлик учун курашга жалб этилса, нақадар кўп иш қилиш мумкинлигини Москва ва Ленинград шаҳарлари, Украина, Қозоғистон, Латвия, Грузия ва бошқа республикалардаги халқ контроли комитетлари ва группаларининг металлни, бинокорлик материалларини, электр, иссиқлик энергиясини ва ёқилғини тежаб-тергаш учун курашдаги ижобий иш тажрибаси кўрсатиб турибди.

КПСС Марказий Комитетининг «Москва ва Ленинграддаги илғор саноат корхоналари коллективларининг металл ва материалларни тежаб-тергаш ҳамда шу ҳисобдан қўшимча маҳсулот ишлаб чиқариш соҳасидаги ташаббуси тўғрисида» чиқарган қарорини барча халқ контролёрларига тушунтириш, конкрет иш плани тузиб олишда ҳар қайси халқ контроли группасига ёрдамлашиш, активларга йўл-йўриқ бериш халқ контроли комитетларига таклиф қилинди.

Халқ контроли группалари ва комитетлари партия ва ҳукуматнинг меҳнат ва моддий ресурсларни, пул маблағларини тежаб-тергаш тўғрисидаги кўрсатмалари қандай бажарилаётганини контроль остига олишлари, шу ишда аниқланган камчиликларни тугатишда партия, совет ва хўжалик ташкилотларига амалий ёрдам кўрсатишлари лозим. Шу билан бирга, камчиликларни ва уларнинг сабабларини ўз вақтида очиб ташлабгина қолмай, айни маҳалда моддий ресурслар билан пул маблағларининг талон-торож қилинишига имконият очиб қўйган ҳамма йўлларни тезда беркитиб ташлаш ҳам керак.

Халқ контролёрлари шуни эсда тутишлари лозимки, деб уқтирилади қарорда, ҳар бир килограмм металл, нефть, дон, ҳар бир киловатт-соат энергия, иш вақтининг ҳар минути, давлатнинг ҳар бир сўм пули совет кишиси учун қимматлидир. Мана шу сабабдан, улкан хўжалигимизнинг ҳамма соҳалари ва тармоқларида иқтисод учун қунт билан кураш олиб бормоқ керак. Халқ контролёрлари халқ мулкига эҳтиёткорлик билан қарашда шахсан намуна кўрсатишлари, хўжасизлик, исрофгарчилик фактларига нисбатан муросасиз бўлишлари, умумдавлат манфаатларига қатъиян риоя қилишлари лозим.

Иқтисод ва тежамкорлик учун кураш жараёнида даставвал:

— металл, материалларни ҳисобга олиш, асраш ва ишлатишни тартибга солиш, ана шуларни сарфлашнинг техникавий жиҳатдан асосланган прогрессив нормаларини жорий қилиш, нормадан ортиқча запасларни қисқартириш;

— беунум чиқимларни, турли-туман исрофгарчиликлар ва бракни камайтириш, ишлаб чиқариш чиқиндиларидан оқилона фойдаланиш;

— ускуналар, машиналар, механизмлардан фойдаланишни яхшилаш, ўрнатилмаган ускуналарни тезроқ ишга солиб юбориш;

— машиналар, механизмлар, приборларнинг техникавий савиясини, мустаҳкамлигини ва пишиқлигини ошириш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини яхшилаш;

— маъмурий идора аппаратини қисқартириш ва арзонлаштириш масалаларига кўпроқ эътибор бериш зарур.

Комитетлар ва группаларга металл, материалларни тежаб-тергаб сарфлаш ва шу ҳисобдан пландан ташқари маҳсулот ишлаб чиқариш юзасидан участкалар, цехлар, корхоналарда ташкилий-техникавий тадбирларни ишлаб чиқиш ҳамда амалга оширишда актив қатнашиш, бу тадбирлар қандай бажарилаётганини мунтазам контроль қилиб бориш таклиф этилди. Илғор тажрибани, фан ва техника ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий қилиш масалаларига нисбатан эътибор кучайтирилмоғи, халқ мулкига эҳтиёткорлик билан қарашда меҳнаткашларнинг кўрсатган ташаббуслари бутун чоралар билан қўллаб-қувватланмоғи керак.

Халқ контроли комитетлари ва группалари контролнинг самарадорлигини ошириш учун барча зарур чораларни кўришлари мутлақо шарт. Буларнинг фаолиятидаги асосий масала ўтказилган текширишлар, рейдлар, кўриклар, мажлислар ва кенгашларнинг сони эмас, балки қўлга киритилган амалий натижалардир. Шу билан бирга, иқтисод ва тежамкорлик қисқа муддатли кампания бўлмай, кун сайин амалга ошириладиган вазифа эканлигини унутмаслик керак.

Иқтисод ва тежамкорликда партия ташкилотларига ёрдам кўрсатиш соҳасидаги ишни кучайтириб юборишда ишлаб чиқариш резервларини аниқлаш юзасидан ўтказиладиган оммавий рейдлар, кўриклар ва текширишларнинг тажрибасидан; касаба союз ва комсомол ташкилотлари билан, матбуот органлари билан биргаликда иш олиб боришнинг турли формаларидан фойдаланиш; мутахассисларни, новаторларни, олимларни, меҳнаткашларнинг ижодий бирлашмаларини контролга кенг жалб қилиш лозим. Халқ контроли республика, ўлка, область, шаҳар ва район комитетлари халқ контролёрларининг иқтисод ва тежамкорлик соҳасидаги ижобий иш тажрибасини мунтазам равишда ўрганишлари, умумлаштиришлари ва ёйишлари, уларга доимо ёрдам ва мадад кўрсатишлари керак.

Иқтисод ва тежамкорлик учун курашда юксак даражада принципиал ва талабчан бўлиш, халқ мулкини талон-торож қилиш фактларига муросасизлик билан қараш, хўжасизлик ва исрофгарчиликка йўл қўяётган шахсларни жамоатчилик ўртасида қоралаб, изза қилиш зарур.

Тежамкорлик ва иқтисод учун меҳнаткашлар бошлаган ялпи курашда комитетлар билан группаларнинг актив иштирок этиши кенг оммани контролга жалб этиш соҳасида муҳим тадбир бўлади, контролнинг таъсирчанлигини оширишга ёрдам беради.

* * *

СССР Халқ контроли комитети ишонч билдириб айтдики, комитетлар ва группалар, барча халқ контролёрлари иқтисод ва тежамкорлик учун курашга ишчанлик билан қўшиладилар. Уларнинг иши натижасида тежаб қолинадиган металл, материаллар ва бошқа ресурслар, пул маблағлари мамлакат экономикасини янада мустаҳкамлаш йўлидаги умумхалқ курашига муносиб ҳисса бўлиб қўшилсин, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIII съездига тайёрланган совғалардан бири бўлсин.

Урганч шаҳридаги В. И. Ленин номли тикув фабрикасининг меҳнатсевар коллективи беш йилликнинг дастлабки кунлариданоқ янги муваффақиятларга эришмоқда. Суратда: (чапдан) корхонанинг илғор ишчилари Қизларгул Юсупова ва Сора Абдуллаева.

А. Тўраев фотоси.

УЧРАШУВ

УРГАНЧ, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Хоразм область партия комитети сиёсий маориф уйининг кенг ва чароғон залига кекса авлод вакиллари тўпландилар.

Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги олдидан ташкил этилган бу учрашувда Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари Б. Раҳимов сўзга чиқди. У Хоразмда Совет ҳокимияти йилларида экономика ва маданиятни юксалтиришда эришилган муваффақиятларга тўхталди.

1919 йилдан КПСС аъзоси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ирригатор Ж. Оташев, 1919 йилдан КПСС аъзоси Ю. Тошпўлатов, кекса коммунистлардан К. Федосов, Х. Абдалов, Т. Елубоев ва бошқалар жанговар йиллар хотиралари ҳақида ҳаяжон билан гапирдилар. Революция ветеранларига область театри артистлари ижросида концерт кўрсатилди.

ТАҚРИЗ

АДАБИЁТИМИЗ КАМОЛИ

Мактабда бадиий адабиётни, айниқса совет адабиётини ўрганишнинг таълим ва тарбиявий аҳамияти ғоят буюкдир. Оптимизм ва ҳаётбахш коммунистик идеялар билан суғорилган совет адабиёти ёш авлодда янги дунё қурувчисига хос хислатларни ривожлантиришда, уларга коммунизм қурувчисининг ахлоқ кодексида ифодаланган принципларни сингдириб боришда катта ғоявий-тарбиявий роль ўйнамоқда. Табиийки, мактабда бадиий адабиётнинг бу таъсирчанлик ролини оширишда ўқувчиларда юксак ғоявийлик, методологик жиҳатдан тўғри, ёзувчилар ижоди моҳирона ёритилган, бадиий асардаги ғоя, образлар чуқур очилган дарсликнинг бўлиши лозим.

Филология фанлари кандидатлари Сарвар Азимов ва Юсуф Султонов ўртоқлар томонидан яратилган «Ўзбек совет адабиёти»[1] дарслиги ана шу вазифани бажаришда, яъни бадиий адабиётнинг тарбиявий таъсирини оширишда ўқитувчига яқиндан ёрдам беради.

«Ўзбек совет адабиёти» дарслиги 1953 йилда Ўзбекистон ССР ўқув-педагогика нашриёти томонидан биринчи марта чиқарилиб, шундан буён қайта нашр қилиниб турибди. 1965 йилда, ўрта мактаб учун тузилган «Адабиёт программаси» ва ўзгартишлар киритилиши муносабати билан бирмунча тўлдирилган ҳолда ўн иккинчи марта босилди.

Дарсликнинг аввалги нашрларида ўзбек совет адабиётининг 1950 йилгача бўлган тараққиёти ёритилган эди. Ушбу нашрида 1965 йилгача бўлган давр қамраб олинган, ўзбек совет адабиётининг ҳозирги замон камоли ёритилган, унга «Совет адабиётининг шу кунлардаги камоли» номи остида янги бир қисм киритилган. Авторлар дарсликда обзор ва монографик темаларни ёритишда адабиёт программасига тўлиқ амал қилган ҳолда ўқитувчилар жамоатчилигининг талаб ва мулоҳазаларини ҳам ҳисобга олишган.

Дарсликда чет эл адабиётига доир махсус бўлим — «Чет эл адабиётидан намуналар» ҳам бор. Бу бўлимда чет эл ёзувчиларидан — В. Шекспир, Р. Тагор ва Ю. Фучик ижоди ёритилган. (Бу бобни тажрибали ўқитувчи Қ. Аҳмедов ишлаган). Дарсликда монографик темалар обзор темаларга боғлиқ равишда, ўз ўрнида, программага асосан ёритилади, обзор темалар билан монографик темалар бирбирини тўлдиради. Натижада ўзбек совет адабиётининг қарийб ярим асрлик шонли тарихи китобхон кўз олдида яққол гавдаланади. Ўзбек совет адабиётининг бундай яхлит ҳолда берилиши эса, уни тўлиқ тасаввур этишга ёрдам беради.

Бизга шу нарса аёнки, ушбу дарслик тузилган даврда ўзбек совет адабиёти курсига кирган атоқли адибларимиз ва адабиётимизнинг тараққиёт босқичлари ҳақида махсус йирик илмий-тадқиқот ишлар йўқ эди. Шунинг учун ҳам мазкур дарслик авторларига, аввало, адабиёт курсига киритилган бир қатор ёзувчилар ижоди ва ўзбек совет адабиётининг тараққиёт босқичлари устида ишлашга, илмий-тадқиқот ишларини олиб боришга тўғри келди. Ана шу изланишлар натижаси ўлароқ С. Азимовнинг атоқли ўзбек шоири Ҳамид Олимжоннинг ҳаёти ва ижоди ҳақида ёзган «Ҳамид Олимжон» номли йирик монографияси, Ю. Султоновнинг ўзбек совет адабиётининг асосчиси Ҳамза Ҳакимзода ҳақидаги монографияси юзага келди.

«Ўзбек совет адабиёти» дарслиги ҳақида гапирилар экан, аввало, шу нарсани алоҳида қайд қилиб ўтиш лозимки, авторлар дарсликда ўзбек совет адабиётининг юзага келиши ва ривожланишида Коммунистик партиянинг раҳбарлик ролини кўрсатиш билан бирга, унинг тараққиёт тарихини Ватанимиздаги бошқа қардош халқлар адабиёти тараққиёти билан, айниқса, улуғ рус адабиёти билан узвий алоқада ёритганлар.

Буни «Совет адабиётининг асосий хусусиятларига доир», «Совет адабиётининг бошланғич даври», «Социализм ғалабаси даври адабиёти» ва «Улуғ Ватан уруши даври ва урушдан кейинги йиллар адабиёти» темаларининг ҳамда монографик тема материалларининг ёритилишида яққол кўриш мумкин.

Масалан, «Совет адабиётининг асосий хусусиятларига доир» обзор темани олиб кўрайлик. Бу темада социалистик жамият адабиёти, совет адабиёти янги адабиёт эканлиги, коммунистик партиявийлик совет адабиётининг асосий принципи эканлиги, социалистик реализм — совет адабиётининг ижодий методи эканлиги ва совет адабиёти кўп миллатли, мазмунан социалистик, шаклан миллий адабиётлиги, совет адабиёти тараққиётининг асосий даврлари, совет ёзувчиси янги типдаги санъаткор эканлиги ёритилади. Авторлар дарсликда совет адабиётининг ана шу хусусиятларини улуғ Ленин ва Коммунистик партиянинг социалистик адабиётининг равнақи йўлида қилган раҳбарлиги ва ғамхўрлиги, айниқса, партия XX, XXI ва XXII съездларининг аҳамияти, СССР халқлари ўртасидаги дўстлик, адабий алоқалар, адабий фактлар асосида кўрсатишган.

Совет адабиётининг бошланғич даври (1917 — 1929 йиллар) адабиёти идеология, санъат, жумладан бадиий адабиёт соҳасида давом этган курашларда ўсди. Бу йилларда ўзбек совет ёзувчиларининг сафи Ойбек, Ғафур Ғулом, Ҳамид Олимжон, Уйғун, Яшин, Ғайратий, Назир Сафаров каби ёзувчилар ҳисобига кенгайиб борди. Совет даврида тарбия олган бу ёш ёзувчилар ўз асарларида аввало совет халқининг социалистик ҳаёт қуриш йўлидаги курашини, қаҳрамонлигини акс эттирдилар, халқнинг социалистик Ватан душманларига қарши нафрат ҳиссини изҳор қилдилар. Уларнинг бу йилларда ижодий ўсишларига партия раҳбарлик қилди, рус адабиёти, М. Горький, В. Маяковский, Д. Беднийнинг ажойиб асарлари катта аҳамиятга эга бўлди.

Дарслик авторлари ана шу нуқтаи назардан келиб чиққан ҳолда, «...буюк бадиий асарлари билан ўзини Россиядаги ва бутун дунёдаги ишчилар ҳаракати билан жуда ҳам мустаҳкам боғлаган...» А. М. Горькийнинг ижоди ҳақидаги материалларни умумсовет адабиётининг, социалистик реализм адабиётининг асосчиси сифатида ёритиб тўғри иш қилганлар.

Бу табиийдир. Чунки гап ўзбек совет адабиёти ҳақида борар экан, уни Горький ижодисиз тасаввур этиб бўлмайди. Улуғ адиб ўз ижоди билан ўзбек совет ёзувчилари учун социалистик реализм ижодий методини ўргатувчи асосий манбадир. Шунинг учун ҳам, авторлар айтганидек, «Ойбек, Ғафур Ғулом, Ҳамид Олимжон, Абдулла Қаҳҳор, Шароф Рашидов каби ҳар бир ўзбек ёзувчиси ўзи ўсиб ўтган ижодий йўлга назар ташлар экан,... Горькийнинг номини ҳурмат билан тилга олади».

Мактабда бадиий асарнинг ғояси ва ундаги образларни, бу образларда берилган ўй ва ҳистуйғуларни ўқувчилар онгига сингдириш орқали уларда ижодий куч қўзғатилади ва ўстирилади, гўзалликка, ҳаётга, санъатга муҳаббат ҳисси тарбияланади, қатъий ирода ва коммунистик дунёқараш шакллантирилади.

Авторлар дарсликни ёзишда ёзувчилар ижодини бу масалага алоҳида аҳамият берган ҳолда ёритганлар, асарларини таҳлил қилганлар. Буни биз Горькийнинг «Она» романи, Ҳамза Ҳакимзоданинг «Бой ила хизматчи» драмаси ва Ойбекнинг «Қутлуғ қон» асари, Ҳамид Олимжоннинг «Зайнаб ва Омон» поэмасининг таҳлили мисолида кўрамиз.

Дарсликнинг «Совет адабиётининг шу кунлардаги камоли» қисмида совет адабиётининг кейинги йиллардаги, асосан КПСС XX съездидан кейинги ютуқлари кўрсатилади.

КПСС Программасида совет адабиётида халқчиллик ва партиявийлик учун, бадиий ҳақиқат ва новаторлик учун, социалистик реализм бадиий ижоддаги жанрлар ва услублар бойлиги ва хилма-хиллиги учун тинмай курашиш масалалари, совет адабиёти ва санъатини бадиий ижоднинг юксак поғонасига олиб чиқадиган асарлар яратиш масалалари алоҳида қайд қилинади.

Дарслик авторлари совет адабиётининг бу йиллардаги камоли барча жанрларда намоён бўлаётганини Ленин мукофотига ва Давлат мукофотига сазовор бўлган, халқлар тақдирлаган асарлар — М. Шолоховнинг «Очилган қўриқ», Ч. Айтматовнинг «Тоғ ва дашт қиссалари», А. Твардовскийнинг «Йироқ-йироқларда», М. Турсунзоданинг «Ҳасан аравакаш» асарлари мисолида кўрсатганлар. Шунингдек, бу қисмда ўзбек адабиётининг қўлга киритган улкан ютуқларини ҳам ёритганлар. (А. Қаҳҳорнинг «Синчалак», Ш. Рашидовнинг «Бўрондан кучли», «Қудратли тўлқин», А. Мухторнинг «Туғилиш», «Давр менинг тақдиримда», С. Аҳмаднинг «Уфқ» романлари, Шайхзоданинг «Мирзо Улуғбек» драмаси, Шукруллонинг «Россия» асари ва бошқалар).

«Ўзбек совет адабиёти» дарслигининг яхши томонлари ҳақида гапирганда, обзор материалларининг ихчам, равон тилда баён этилганлигини кўрсатиб ўтиш ўринлидир. Чунки, обзор материалларнинг бу тартибда ёритилиши мактабда катта аҳамиятга эга бўлиб, ўқувчиларнинг ҳар бир даврдаги адабий ҳаёт билан, бу даврда яратилган энг яхши асарлар билан чуқурроқ таништиришга имкон беради.

Умуман, ўрта мактаб учун тузилган «Ўзбек совет адабиёти» дарслигининг ҳозирги кун талаби даражасида бўлишига авторларнинг адабиёт ўқитувчилари жамоатчилиги томонидан ва матбуотда билдирилган фикрларни ҳисобга олишлари катта ёрдам берган, албатта.

Биз юқорида «Ўзбек совет адабиёти» дарслигининг фазилатлари ҳақида айрим фикрларни билдирдик. Бизнингча, дарсликда бирмунча тўлдириш, кенгайтиришни талаб этадиган масалалар ҳам бор.

Дарсликда ёзувчининг бадиий маҳорати, ёзувчининг ўзига хос услуби конкрет адабий фактларда кенгроқ ёритилиши керак. Чунки, адабиёт программасига киритилган барча йирик ёзувчиларимизнинг ўзига хос услубини билиш уларнинг ижодини чуқур эгаллашга ёрдам беради, ўқувчиларда ёзувчининг ижодига, бадиий адабиётга қизиқиш, ҳавас ҳиссини тарбиялайди. Ёзувчи Абдулла Қаҳҳорнинг ўзбек совет адабиётида ҳикоя жанрини ривожлантиришда хизмати катта. Шунга кўра, дарсликда унинг бу соҳадаги хизмати, маҳорати кенгайтирилган ҳолда берилса, яхши иш қилинган бўларди. Шунингдек, ёзувчининг «Синчалак» повести ҳам тўлароқ таҳлил қилиб берилиши лозим.

Дарсликда К. Яшиннинг «Йўлчи Юлдуз» драмаси етарли таҳлил қилинган. Агарда атоқли драматургимизнинг шу асаригача бўлган ижоди ҳам тўлароқ ёритилса, яхши бўлар эди.

Ўйлаймизки, Сарвар Азимов ва Юсуф Султонов ўртоқлар яратган «Ўзбек совет адабиёти» дарслиги адабиётимизнинг ўсиши билан янада такомиллашади ва миллионлаб ўқувчилар учун ажойиб дарслик сифатида хизмат қилади.

А. ЗУННУНОВ,
педагогика фанлари кандидати.

[1] С. Азимов, Ю. Султонов. Ўзбек совет адабиёти. Ўрта мактаб учун дарслик. «Ўқитувчи» нашриёти. 1965 йил.

МЕТАЛЛУРГЛАРНИНГ ҲИССАСИ

В. И. Ленин номли Ўзбекистон металлургия заводи цехларида москвалик ва ленинградликларнинг ватанпарварлик ташаббусини муҳокама қилувчи йиғилишлар бўлиб ўтмоқда. Металл, материаллар, пул маблағларини тежаб-тергаб сарфлаш ва тежалган материаллар ҳисобига қўшимча маҳсулот ишлаб чиқариш учун бошланган мусобақа авж олдириб юборилмоқда.

Мартен цехи 3-печининг пўлат қуювчилари ана шу ватанпарварлик ташаббусини биринчи бўлиб қўллаб-қувватлаб чиқдилар. Шерали Ҳамрақулов, Петр Жиляев, Утен Каникеев, Николай Филимонов ва Аҳмад Мамадалиев ҳар бир эритишда 5 минут вақт тежаб қолиш, беш килограммдан чўян, бир килограммдан мазут, 10 килограммдан ферромарганец ва металл тежаб қолиш мажбуриятини олдилар. Печь иқтисод қилинган материаллар ҳисобига қўшимча суратда 1200 тонна пўлат эритиб беради. (ЎзТАГ).

ДЕҲҚОН ТАРАДДУДИ

Ленин районидаги Калинин номли колхознинг азамат деҳқонлари пахтадан бу йил ҳар қачонгидан ҳам мўл ҳосил етиштириш ниятида қишки тадбирларни изчиллик билан амалга ошираётирлар. 2150 гектар ер ўғитланиб, сифатли шудгорланди. Мавсумда 180-200 гектардан ер ҳайдаган О. Тоҳиров, М. Акбаров, Р. Уринбоев сингари меҳнатсевар механизаторлар шудгорлашни барвақт туғаллашга муносиб ҳисса қўшдилар.

С. ҲАЙДАРОВ.

●

Шовот районидаги «Москва» колхози пахтакорлари ўтган йили қўлга киритилган ютуқларни мустаҳкамлашга, беш йилликнинг дастлабки йилида энг юксак кўрсаткичларга эришишга интилаётирлар. Шу мақсадда барча бригадаларда маҳаллий ўғит тўплаш, ариқ-зовурларни тозалаш ишлари юксак суръатлар билан давом эттирилмоқда. Ш. Раҳимов, О. Эрнаев, О. Алломов сингари тажрибали деҳқонлар бошлиқ бригадалар мусобақада пешқадамлик қилаётирлар.

А. ОЛЛАБЕРГАНОВ.

●

КПСС XXIII съездини меҳнатда янги ютуқларни қўлга киритиш билан кутиб олишга аҳд қилган Янгиариқ районидаги «Ленинград» колхози аъзолари ибратли иш қилаётирлар. Хўжаликнинг қайси бригадасига борманг, ирригация шохобчалари тез суръат билан тартибга келтирилаётгани, маҳаллий ўғит жамғаришга эътибор кучайтирилаётганини кўрасиз. И. Ҳайитов ва С. Ҳайитбоев ўртоқлар бошлиқ бригадаларда эса, бир куннинг ўзида 30 тоннагача маҳаллий ўғит жамғарилмоқда.

О. ЖУМАНИЁЗОВ.

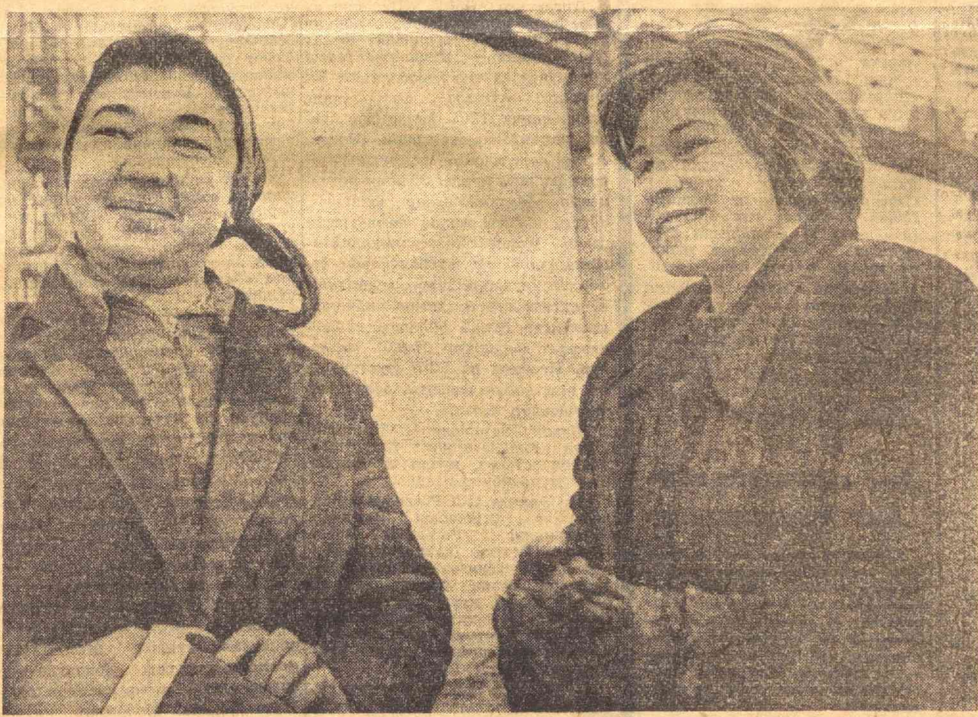

НАМАНГАНДА қад кўтараётган штапель ва костюмбоп газламалар комбинати қурилишига ҳар куни комсомол йўлланмаси билан кўплаб ёшлар келмоқда. Суратда: комсомол аъзолари О. Дўстмамбетова ва Л. Шекиртова ўртоқлар. Улар қисқа вақт ичида сувоқчилик касбини ўрганиб олишди. Ҳозир смена нормаларини ортмириб бажаришга муваффақ бўлишмоқда.

Е. Корниенко фотоси,
(ЎзТАГ фотохроникаси).

БАЛИҚЧИЛАР СОВҒАСИ

Қорақалпоғистон АССРдаги «Память Ленина» колхози балиқчилари партия XXIII съезди шарафига бошланган мусобақада илғорликни қўлдан бермай келмоқдалар. Колхоз балиқчилари районда биринчи бўлиб 1965 йил балиқ овлаш планини ошириб бажариб 21700 центнер ўрнига 21850 центнер балиқ овлаб топширган эдилар.

Мотофелюга капитанлари Унгайбек Оролбоев, Султон Оролбоев ўртоқларнинг ҳар бири 922 центнер ўрнига 1180 центнердан балиқ овлаб бердилар.

Съезд очилиш кунигача биринчи квартал планини бажарамиз! Балиқчилар аҳди шундай: шу кунларда яна ҳам ғайрат-шижоат билан меҳнат қилмоқдалар. Ҳозир улар беш йиллик ҳисобига кўплаб балиқ тутиб топширишяпти.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

КЕКСАЛАР

Халқимизнинг олижаноб традицияси бор. Кексаларни беҳад иззат-ҳурмат қиламиз, уларнинг олдида таъзим билан бош эгамиз. Бунда чуқур маъно бор. Қариялар сиймосида инсонийлик ва донолик мужассамдир. Яхшиликни, одоб-икромни улардан ўргансак арзийди. Нуроний отахонларимизнинг ҳаёт тажрибаси, ўгит-насиҳатлари ёшлар учун мактабдир.

Кексаларнинг қуёшдек ҳароратли, булоқ сувидек мусаффо қалби кимларни мафтун қилмаган. Уч воқеа мени ғоят тўлқинлантирди, унутилмас бўлиб эсимда қолди:

ҲИММАТ

Амударё қирғоққа ҳамла қиларди, кучли тўлқинлар дамбага зарб билан уриларди. Дагиш қишлоқни хавф остида қолдирди. Ҳамма оёққа турди. Урганч уйсозлик заводидан темир-бетонлар, ўрмондан дарахтлар, шох-шаббалар келтирилиб, дамба олдига ташланаётган эди.

Колхоз раиси бесаранжом, асабий. Ҳамиша қувноқ, ҳазилкаш Жуманиёз отанинг ҳам қовоғидан қор ёғади, қошлари чимирилган, у энтикканича раис олдига келди.

— Хўш хизмат, Жуманиёз ота?, сўрайди раис.

— Ҳа, хизматми... Машина керак.

Раис тутақиб кетиб, «Нимага?» деб ҳам сўрай олмади.

— Машина йўқ. Колхозни сув босяпти, сув! Шундай пайтда шахсий ишларни тиқилинч қилишга уялинг, жон ота.

Отанинг тили томоғига тиқилди. Индамай кетиб қолди. У бригада бошлиғидан прицепли тракторни сўраб олди. Ҳовлисида ғарамлаб қўйган шох-шаббаларни прицепга ортиб, тракторчига «ҳайда» ишорасини қилди.

Трактор дамба яқинига келди. Раис ҳам шу ерда экан.

— Ўтин учун тайёрлаб қўйган эдим. Кўплашиб-кўмаклашиб тошқин хавфининг олдини олайлик, ўтин топилиб қолар,—деди Жуманиёз ота.

— Ҳимматингизга балли, отахон,—деб қўйди дамбада ишлаётганлардан бири.

Раис лабини тишлади, қизарди, терлаб кетди.

ИХЛОС

Хирмон қоровули Ўрозали отанинг кўзи энди уйқуга кетган эди ҳамки сел қуябошлади. Ота сесканиб уйғонди. Нима қилиш керак, хирмонда бир тоннага яқин пахта бор. У ўз кўрпасини эҳтиёткорлик билан пахтанинг устига ёпди, очиқ қолган жойига тўшакни ва кигизни ёпиб қўйди. Ўзи ёмғир тингунча чопонини ёпиниб ўтирди.

Эрталаб бригадир хирмонга келди.

— Ўрозали ака, ёмғирда роса қийналибсиз, шекилли, кўрпа-тўшак ҳам шалаббо бўлибди.

— Ҳечқиси йўқ, офтобда қуриб кетади. Ҳарқалай, пахтани ҳўл қилмадим. «Оқ олтин»ни нуридийдамиз деймиз, фарзандга ўхшатамиз. Ким ўзи кўрпанинг тагида ётиб, фарзандини ёмғирда қолдиради?

Бу воқеа Гурлан районидаги Киров номли колхозда юз берган эди.

ЙЎЛДА

Таксида Хивага боряпмиз. Қоромон қишлоғига яқинлашганда йўлда турган бир кампир қўлини кўтарди. Шофер парво қилмади (тўрт киши эдик). Ҳамроҳларимдан бири шоферга «тўхтатинг» деди. Йўлдаги кампир таксига яқин келиб:

— Кечирасизлар, тўрт одам экансиз, кўрмабман, қарилик, — деди.

— Йўлга кеч чиқибсиз-да. Машинага ўтиринг, кампир. Мен қоламан, машина топилиб қолар, — деди мен билан ёнма-ён ўтирган киши. У қолди, кампир таксига ўтирди.

Йўл-йўлакай гаплашиб кетдик. Тўрт ўғли, етти невараси бор экан кампирнинг. Келинининг кўзи ёриб, Хива туғруқхонасига бораётган экан.

— Ҳалиги сизга ўрин берган кишини танирмидингиз? — сўрадик кампирдан.

— Йўқ, танимайман. Дунёда яхши одамлар кўп, айланайлар, — деди у.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Оддийлик, одамийлик ҳақида

ЕР ОСТИ ТРАМВАЙИ

Рига лойиҳачилари шаҳар магистралларида йўловчиларни ташишни тезлаштириш учун Совет Иттифоқида биринчи марта ер ости трамвай йўли қуришни таклиф қилдилар. Риганинг кўчалари тор бўлган марказий районларида жамоат транспорти — трамвай, троллейбус, автобуснинг ўртача юриш тезлиги соатига 12-15 километрдан ошмайди. Бу эса ҳозир йўқ бўлиб кетган файтунлар тезлиги деган гапдир. Баъзи участкаларда транспорт бундан ҳам секинроқ, соатига 6-8 километр йўл босади.

Бу проблема билан Ригадаги «Латгипрогорстрой» институти шуғуллана бошлади. Мутахассислар икки йилга яқин тадқиқот ишлари олиб бордилар, кўпгина тажрибалар ўтказдилар. Мана энди тезюрар транспортнинг иқтисодий-техника лойиҳаси тайёр бўлди. Лойиҳачилар ер ости трамвай йўли қуришни таклиф қилдилар. Марказий ва эски районларда трамвай изи чуқурлиги 10 метр бўладиган тоннелдан ўтади. Бундай тоннель очиқ усул билан қурилиб, устига темир-бетон плиталар ётқизилади. Бу плиталар устидан транспортнинг ҳар қандай турлари юриши мумкин. Шаҳарнинг янги районларида трамвай ер юзига чиқади. Бундай жойларда трамвай йўлининг атрофи ўраб қўйилади. Ҳисоблар шуни кўрсатдики, очиқ усул билан тоннель қуриш метро қуришга нисбатан бир ярим-икки баравар арзонга тушади. Трамвайнинг юриш тезлиги эса анча ортади. Транспортнинг янги системасида шаҳарнинг мавжуд трамвай паркидан фойдаланиш мумкин бўлади.

Институтнинг таклифига мувофиқ, тезюрар трамвай қурилишининг биринчи босқичида узунлиги 5 километр бўладиган тоннель ва атрофи тўсилган 22 километрлик йўл қурилади. Лойиҳани тузишда ригаликлар билан бирга Ленинграддаги «Ленметропроект» институтининг мутахассислари иштирок этдилар. (АПН).

ЗАФАР САТРЛАРИ

ЯНГИ ГАЗ БУЛОҚЛАРИ

Қўқон пармалаш конторасн коллективи юра қатламларидаги газ запасларини синчиклаб текширмоқда. Шимолий Сўх, Хонқиз, Шарқий Аввал майдонларида геологик ишлар кучайтириб юборилди. Кузатишлар шуни кўрсатмоқдаки, Хонқиз ва Шарқий Аввал майдонларидаги юра қатламларидан газ олиш мумкин. Шимолий Сўх майдонларида дастлабки яхши натижаларга эришилди. Бу ерда юра даврига мансуб учта газ горизонти аниқланди. Уларнинг қуйи қисми жуда маҳсулдор.

110-қудуқдан Фарғона водийсида энг кучли газ фонтани отилиб чиқди. Ундан ҳар кеча-кундузда ўртача 1 миллион 800 минг кубометр газ чиқиб турибди. Бу горизонтнинг қуйи қисмидан 111-қудуқ орқали ҳар кеча-кундузда 600 минг кубометр газ оқими чиқяпти. Сўх майдонида юра қатламларидаги газ запасларини тугал ўрганиш учун кўпгина қудуқлар пармаланаётир.

И. ЛАКРИЦ.

ЙИГИРМА ТЎРТ ЙИЛДАН СЎНГ

Александра Радионовна Перевозкинанинг уйига икки киши — укаси Кандрат Епифанович билан нотаниш йигит кириб келди.

— Танимаяпсизми? — деди укаси опасига қараб.

Аёл ҳаяжони сезилиб турган нотаниш йигитга яқинлашди. Бир дақиқа унинг кўзларига тикилди. Сўнгра йигитнинг пальтоси ёқасини охиста очди ва унинг бўйнидаги холни кўриб қичқириб юборди:

— Коляжон, ўғлим...

Николай кўз ёшларини тия олмаган аёлни қучоқлади.

— Ойи, ойижон... — дер эди Николай Александра Радионовнани қайта-қайта ўпар экан.

Брянск областидаги Новозибково шаҳрида минсклик ўқитувчи Николай Иванович Перевожкин ва унинг онаси Александра Перевозкина йигирма тўрт йиллик жудоликдан сўнг шу тариқа учрашдилар. Улар уруш вақтида бир-бирларидан ажралиб кетган эдилар.

... Уруш бошланганда Перевозкинлар оиласи Белосток области (ҳозирги халқ Польшасининг Белосток воеводствоси)даги Цехоновец шаҳрида эдилар. Бу ерда уруш бошланишидан ярим йил аввал район ер бўлимининг мудири коммунист Иван Егорович Перевозкин фожиали ҳалок бўлган эди. Александра Радионовна фашистлар бомбардимонидан қочиб ўғиллари етти яшар Коля ва бир яшар Валерий билан ўрмонга келади.

«Уйингга бориб, ҳужжатларингни олиб келгин, болаларга мен қараб тураман» деб маслаҳат беради Перевозкинага қўшниси Голубева.

Александра Радионовна уйга қайтиб келганда, уй бутунлай вайрон бўлган эди. Ўрмонга эса Перевозкина уйнинг остида қолиб ҳалок бўлди, деган хабар келади.

Буни эшитган Голубева ака-ука Перевозкинлар билан йўлга чиқади. Александра Радионовна ўрмонга келиб, ҳеч кимни топа олмайди. Аёл ўз фарзандлари тақдиридан бутунлай бехабар қолади.

Йиллар ўтди. Уруш тугади. Шундан сўнг тинч меҳнат билан икки ўн йиллик ўтиб кетди. Александра Радионовна эса ўғилларини қидиришдан чарчамади. Аммо ҳамма ердан рад жавоби келар эди.

1965 йил сентябрида Перевозкинага «Маяк» радиостанциясига мурожаат қилишни маслаҳат бердилар. Орадан кўп вақт ўтмай «Маяк» фарзандларингизни қидирмоқда», ҳар ҳолда Минск шаҳридаги Николай Келдиш кўчаси 18-уй, 49- хонада турадиган Николай Иванович Перевожкинга хат ёзиб кўринг натижасини Москва, Лаврушинский кўчаси, 17, ёзувчи Агния Бартога албатта хабар қилинг», деган телеграмма келди.

Николай Иванович — исми, фамилияси ўғлимникига ўхшайди. Ундай бўлса нега Перевозкин эмас, Перевожкин? — Александра Радионовна ана шу ҳақда ўйланиб қолди. Тўсатдан бир нарса эсига тушиб кетди: етти яшар Коля «з» ҳарфини яхши айта олмас эди.

Бу вақтда Минскда Николай Иванович Перевожкиннинг уйида ҳам ҳаяжонланишаётган эди. Николай қўшниси Юрьеванинг, Александра Радионовнанинг ўғилларини қидиришда ёрдам беришни сўраган илтимосини радиодан ўзим эшитдим, деган гаплари тўғрисида ўйларди. Юрьева ўз мулоҳазаларини «Маяк» радиостанциясига маълум қилиш учун шошилди.

Шундан сўнг Агния Барто Новозибков шаҳрига юқоридаги мазмундаги телеграммани юборди.

Пухта текшириш натижасида Николай Перевожкин Александра Радионовнанинг ўғли эканлиги аниқланди. Унинг фамилиясини болалар уйида нотўғри ёзган эканлар.

Александра Радионовнанинг иккинчи ўғли нима бўлди? Ҳозир уни ҳам топиш учун умид пайдо бўлди. Бу умид Перевозкинлар оиласи билан биргаликда эвакуация қилинган, шу вақтгача Александра Радионовна Цехоновец шаҳрида ўз уйи остида қолиб ўлиб кетган деб юрган ўша Голубева ҳаёт эканлиги аниқлангач юзага келди.

Ҳозир Минскда яшаётган Голубева қуйидагиларни айтди. 1941 йил 23 июнда у Валерий Перевозкинни Белосток областида, Белосток-Волковиск йўли яқинида турувчи фарзандсиз бир оилага қолдириб кетган. Сўнгра 1941 йилнинг охиригача Голубева Волковиск шаҳри яқинидаги Каменец деган қишлоқда Курилов (ёки Курилович) деган кишининг уйида турган. Курилов Голубевага Валерикни олиб қолган кишиларни яхши танишини айтган.

Қидирув давом этмоқда. Эҳтимол Польша Халқ Республикасидаги дўстларимиз ёрдамида Александра Радионовнанинг иккинчи фарзанди ҳам топилиб қолар.

Биз яқинда Перевозкинанинг уйида бўлдик. «Худди яшариб қолгандек сезяпман ўзимни, — деди у. — Ҳеч қачон ўзимни ҳозиргидек бахтли сезмагандим».

Александра Радионовна Минскка боришга тайёрланмоқда. У ерда Николай хотини ва қизи Оксана билан онасининг келишини сабрсизлик билан кутмоқда.

Арон ЭПШТЕЙН, (АПН).

ПЛАНЕТАМИЗДА

ТОШКЕНТ ДЕКЛАРАЦИЯСИНИНГ ИМЗОЛАНИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН БАЁН ҚИЛИНГАН ФИКРЛАР

Тошкент Декларацияси имзоланганлиги бутун дунёда зўр қониқиш ва маъқуллаш билан кутиб олинди.

Кўпгина мамлакатларнинг матбуоти, радиоси, телевидениеси Покистон Президенти Муҳаммад Аюбхон билан Ҳиндистон Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастри ўртасидаги учрашувга якун ясовчи Тошкентда имзоланган ҳужжатни шарҳламоқдалар.

Швейцария телеграф агентлиги одатдаги эшиттиришларини тўхтатиб, Тошкентда бир битимга келинганлигини хабар қилди. Швейцария меҳнат партиясининг органи «Вуа увриер» газетаси Совет Иттифоқи Тошкентда юқори доирадаги учрашувни ташкил этиб, бутун дунёда тинчликни сақлашга самимий равишда интилаётганлигини яна бир бор исботлади, деб кўрсатиб ўтади.

Америка матбуоти Тошкент Декларациясини Ҳиндистон ва Покистон ўртасидаги муносабатларни нормаллаштириш ишига қўшилган муҳим ҳисса, деб баҳоламоқда. ЮПИ агентлигининг мухбири Генри Шапиро Тошкентдан хабар қилиб қуйидагиларни ёзади: Декларацияга «Кашмир туфайли Ҳиндистон ва Покистон ўртасида вужудга келган, 18 йилдан буён давом этаётган душманликни тугатиш йўлидаги муҳим қадам, шунингдек Совет Иттифоқининг ана шу икки мамлакат ўртасида тинчлик ўрнатиш мақсадида мисли кўрилмаган куч-ғайратининг тантанасидир» деб қарамоқдалар.

Англия газеталари Ҳиндистон Бош Министри билан Покистон Президентининг Тошкентдаги учрашуви муваффақиятсиз тугайди, деган кўпгина башоратларидан сўнг, музокараларнинг муваффақиятини тан олишга мажбур бўлди. Декларация имзоланиши биланоқ халқаро воқеалар орасида музокараларга алоҳида жой берган Би-Би-Си радиоси эришилган битим олдин кўзланганидан ҳам «умидлироқ» бўлди, деб таъкидлади. Би-Би-Си Декларациянинг куч ишлатишдан воз кечилганлигини таъкидловчи ҳамда ҳар икки томоннинг қўшинларини 1965 йил 5 августгача ишғол қилиб турган позицияларига олиб кетиш мажбуриятини олганлиги ҳақидаги қисмини алоҳида таъкидлаб кўрсатмоқда.

«Ивнинг стандард» ва «Ивнинг ньюс» кечқурунги газеталари дастлабки сонларида информация агентликларининг музокаралар муваффақиятли тугаганлиги ҳақидаги хабарларини босиб чиқариб, Декларация мазмунини моддама-модда баён қилиб бердилар.

Тошкент учрашуви муваффақиятли ўтганлиги ҳақидаги хабар Польшада жуда тез тарқалди. Польша жамоатчилиги бу хабарни зўр қизиқиш билан муҳокама қилмоқда. Умумпольша тинчлик комитети раисининг ўринбосари Юзеф Озга-Михальский ТАСС мухбири билан суҳбатда қуйидагиларни айтди: Тошкентдаги учрашув халқаро сиёсат тарихида бурилиш нуқтасидир. Тошкент диктатдан ва ўзгалар иродасига бўйсунишдан озод бўлган сиёсатга тенг давлатлар сиёсатига эшик очиб берди. Халқлар ўртасидаги мураккаб проблемаларни фақат шундай сиёсатгина ҳал қила олади. Осиёдаги буюк халқларнинг ўзаро тинчлик йўлидаги бу муҳим қадамини Польша жамоатчилиги маъқуллаб баҳоламоқда.

«Москванинг муваффақияти. Ҳиндистон билан Покистон дипломатик муносабатларни тикламоқдалар», — француз «Монд» газетаси Тошкент музокаралари тамом бўлганлиги ҳақидаги хабарни ана шундай сарлавҳа билан босиб чиқарди. Ҳиндистон Бош Министри билан Покистон Президентининг учрашуви, деб таъкидлайди газета, шундай натижа бердики, уни «олдиндан кўра билиш қийин эди. Якунловчи ахборотнинг мазмуни кутилгандан ҳам зиёда бўлди».

Чехословакия жамоатчилиги Тошкент учрашувининг натижаларини Осиёдаги икки давлат ўртасидаги низоли масалаларни ҳал қилиш йўлидаги муҳим қадам, Ҳиндистон — Покистон можаросини ҳал қилишда ўз беғараз хизматини таклиф қилиб, олижаноб ташаббус билан чиққан Совет Ҳукумати тинчликсевар сиёсатининг муваффақияти, деб баҳоламоқда.

Яхши асос солинди, деб таъкидлайди Чехословакия радиоси Тошкент учрашувининг натижалари тўғрисидаги шарҳларида, «Руде право» газетаси ахборотнинг тўла текстини ва ўз махсус мухбирининг шарҳини босиб чиқарди. Мухбир Тошкент учрашувининг Ҳиндистон ва Покистон ўртасидаги бундан буёнги муносабатлар учунгина эмас, балки шу билан бирга бутун халқаро аҳвол учун тарихий аҳамиятга эга эканлигини таъкидлайди.

АЛОҲИДА ҚАҲРАМОНЛИК УЧУН

ХАНОЙ, 10 январь. (ТАСС). Жанубий Вьетнам Миллий озодлик фронти Марказий Комитетининг президиуми Америка агрессорларига ва уларнинг малайларига қарши курашда аҳолиси алоҳида қаҳрамонлик кўрсатган Жанубий Вьетнамдаги 12 вилоятни медаллар билан мукофотлашга қарор қилди, деб хабар беради Вьетнам информация агентлиги Озодлик агентлигининг ахборотига асосланиб.

НАНДА ҲИНДИСТОН ҲУКУМАТИГА БОШЛИҚ БЎЛДИ

ДЕҲЛИ, 11 январь. (ТАСС). Ҳиндистон Бош Министри Лаъл Баҳодир Шастрининг вафоти муносабати билан ҳукумат бошлиғи вазифасини бажариш ички ишлар министри Гулзарилаъл Нанда зиммасига юклатилди. У Бош Министр сифатида қасамёд қилди.

* * *

Гулзарилаъл Нанда — Ҳиндистон Миллий конгресси партиясининг энг кекса аъзоларидан бири бўлиб, машҳур касаба союз арбобидир. У 1898 йилда туғилган. Меҳнат ва планлаштириш министри, шунингдек ички ишлар министри лавозимларида ишлаган. 1964 йилда Ҳиндистон Бош Министри Ж. Неру вафотидан кейин Ҳиндистон президенти Г. Нандани вақтинча бош министр қилиб тайинлаган ва унга ҳукумат тузиш вазифасини топширган эди. Л. Б. Шастри Бош Министр қилиб тайинлангунча Г. Нанда шу лавозимни эгаллаб келди. Л. Б. Шастри ҳукуматида у ички ишлар министри лавозимини олди.

Буюк Британия компартияси ижроия комитетининг пленуми

ЛОНДОН, 10 январь. (ТАСС). Бу ерда Буюк Британия Коммунистик партияси ижроия комитетининг пленуми ўз ишини тамомлади. Пленум асосан халқаро вазиятга эътибор берди, деб хабар қилади бугун «Дейли Уоркер» газетаси. Ижроия комитет Буюк Британия Коммунистик партияси Сиёсий Комитетининг аъзоси Норой Жеффрининг халқаро аҳвол тўғрисидаги докладини муҳокама қилди. АҚШнинг Вьетнамдаги агрессияси бутун дунёда тинчлик ишига жуда катта хавф солмоқда, дейилади докладда.

Докладда, шунингдек АҚШнинг Шарқи-Жанубий Осиёдаги агрессив сиёсатини қўллаб-қувватлашни бас этишга Англия ҳукуматини мажбур қилмоқ учун Англиядаги ишчилар синфи ва прогрессив кучлар курашини кучайтиришга даъват қилинади.

Ғарбий Германия реваншчиларига ядро қуролини бериб қўйиш планларининг амалга оширилишига йўл қўймаслик учун ҳам зарур чораларни кўрмоқ керак, деди докладчи.

Жанубий Родезиядаги аҳвол хусусида докладда бундай дейилади: Англия ҳукумати Смитнинг ирқчилик режими билан пинҳона тил бириктириш ниятида эканлигини кўрсатувчи далил-исботлар ҳозирги вақтда тобора кўпаймоқда.

Пленумда Буюк Британия Коммунистик партияси Сиёсий Комитетининг янги состави сайланди. Бош секретарликка яна Жон Голлан, Буюк Британия Коммунистик партиясининг раислигига эса Фрэнк Стэнли сайланди.

Лаос ватанпарварларининг муваффақияти

ХАНОЙ, 10 январь. (ТАСС). Лаоснинг ватанпарвар қуролли кучлари янги йилнинг дастлабки икки кунида Сиенкуанг вилоятида Американинг 10 самолётини уриб туширдилар ва шикастлантирдилар, деб хабар беради Вьетнам информация агентлиги «Лаос овози» радиостанциясининг эшиттиришига асосланиб.

ҲИНДИСТОН ЯРИМ ОРОЛИДАГИ ДАВЛАТЛАРГА

Узбекистон корхоналари Ҳиндистон ярим оролидаги давлатларга мол етказиб беришни кенгайтирмоқдалар. Етказиб берилаётган буюмларнинг тури кўпайиб, миқдори ошиб бормоқда.

Узбекистон Телеграф агентлигининг мухбири бир қанча корхоналарнинг раҳбарларига учраб: Ҳиндистон билан Покистоннинг буюртмалари янги йилда қандай бажарилмоқда? — деган саволга жавоб беришни улардан илтимос қилди.

«Ташкенткабель» заводининг бош инженери КОНСТАНТИН КОСТИГОВ:

— Ҳиндистон йўллари учун керакли троллей симлари метрма-метр чиқарилиб турибди. Экскаваторларга энергия бериб турадиган кабель, ёритиш сими ишлаб чиқарила бошланди. Иссиқ иқлим шароитида буюмларнинг чидамлилиги ва пишиқлигини ошириш учун қўшимча чораларни кўриш мўлжаллаб қўйилди.

«Компрессор» заводининг директори Нина НОВАЧЕНКО:

— Биз заводнинг экспорт харитасида янги заказчи— Покистон фирмаси пайдо бўлганлигидан жуда мамнунмиз. Ҳозирги вақтда компрессор станциясини тайёрлашга киришилди. Бу станция Читтогонг портига етказиб берилади. Бизнинг маркамиз қўйилган машина Покистон мутахассисларига манзур бўлади, деб умид қиламиз.

«Подъёмник» заводининг бош инженери Владимир ЧЕРЕПАНОВ:

— Бизнинг осма кранларимиз Ҳиндистон ярим оролида яхши маълум. Утган йилнинг ўзида биз Ҳиндистонга ўн тўртта электр осма крани юбордик. Ҳозир янги шартномалар тузилмоқда. Ҳиндистондаги оғир электр ускуналари заводига бир туркум ўн тонналик кранлар юборилади. Покистон ана шундай кранлардан иккитасини заказ қилди.

Ҳозир Узбекистондаги ўнлаб корхоналар — Бекобод металлургия заводи, Чирчиқ электр-химия комбинати, қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводлари, «Узбекхиммаш» заводи, бошқа корхоналар Ҳиндистон билан Покистоннинг буюртмаларини бажариб беришда қатнашмоқда.

Президент Жонсон: Энди атом ракеталарингиз бор, аммо атом урушининг калити менда!

Канцлер Эрхард: Раҳмат, жаноб президент! Менга очқичнинг ўзи ҳам бўлаверади.

Херлоф **БИТСТРУП** чизган сурат. (АПН).

ҚУРЪАНИНГ ҚИЙИН БАХТИ

Футбол бўйича жаҳон чемпионати олдидан

Лондонда ўтказиладиган жаҳон чемпионати календари тузиб чиқилди ва эълон қилинди.

СССР терма командасининг капитани Валерий Воронин Лондон воқеаларини шарҳлаб бундай деди:

— Мен қуръа ташлашдан кейинги натижалардан ва биринчи матчни КХДР командаси билан ўтказишимиздан хурсандман.

Воронин ўша заҳоти сира иккиланмай группалардаги ғолибларни айтиб берди. Булар қуйидаги командалардир: Англия ва Франция, ГФР ва Испания, Бразилия ва Португалия, СССР ва Италия.

СССР терма командаси капитани бу фикрларини ўзича қатъий деб ҳисобламоқда.

Биринчи группада Англия ва Франция командалари бошқаларга қараганда кучлироқдир. Аммо эндигина аввалги шуҳратларини тиклаётган французларга чорак финалга чиқиш учун Мексика ва айниқса Уругвай командалари қаршилигини енгиш ва курашни давом эттириш қийин бўлади. Агар биринчи группадан чорак финалга Англия ва Уругвай командалари чиққудек бўлса бу ҳеч қандай тасодиф бўлмайди.

Аргентина, ГФР, Испания ва Швецария командаларидан ташкил топган иккинчи группада фақат бир команда — Швецария терма командаси кучсиз ҳисобланади. Бу команда «Франс футбол»нинг шарҳлашича 1965 йилда энг кучсиз командалардан бири бўлган. Аммо қолган учта команда ўртасида жиддий кураш бўлиши кутилмоқда. Мутахассислар фикрича, сўнгги иккита жаҳон чемпионатидаги муваффақиятсизликлардан сўнг Аргентина футболчилари ўзларини ўнглаб олдилар, мустаҳкам ва қаттиқ туриб ҳимоя қилишни, коллектив бўлиб ўйнашга кўпроқ аҳамият берадиган бўлиб қолдилар. Испания ва ГФР командалари ҳам чорак финалга осонликча чиқмасалар керак.

Жаҳон чемпиони — Бразилия терма командасининг ҳар учала рақиби, сўзсиз, кучли ва бир-бирига муносибдир.

Шу ўринда СССР терма командасининг ҳимоячиси Валентин Афониннинг Рио-де-Жанейрода машҳур Пелега қарши муваффақиятли ўйнагани ва бу ҳақда АПН мухбири билан бўлган суҳбати ёдимга тушиб кетди. Ундан бўлажак жаҳон чемпионати ўйинлари ҳақида ўз фикрини айтиб беришни илтимос қилишганда Афонин бундай деган эди:

— Мен бир нарсага аминманки, Лондонда бразилияликларга жуда-жуда қийин бўлади.

Бугун бу фикр янада ойдинлашди. Бир ҳафта давомида Венгрия, Португалия ва Болгарияга ўхшаш кучли рақиблар билан учрашиш ва улар қаршилигини енгиш, бунинг устига бўлажак учрашувларга куч сақлаш жаҳон чемпионлари учун жуда мураккаб масала бўлиб қолади. Бразилияликлар учун бу масалани енгиллаштирадиган бир ҳолат борки, у ҳам бўлса барча рақиблари билан уч кун оралатиб туриб беллашишдир. Венгрия ва Португалия командалари эса икки кун дам олиб ўйнайдилар. Бошқа барча томонларни ҳисобга оладиган бўлсак қуръа жаҳон чемпионларини аямади. Қуръа улар йўлига шундай тўсиқлар қўйдики, буни босиб ўтиш учун ҳар бир футболчи мисли кўрилмаган жасорат кўрсатиши керак.

ФИФА президенти Стенли Роуз Бразилия делегациясидан олтин Мабудани қабул қилиб олар экан бундай деди:

— Менимча Бразилия бу мукофотни қайтариб олиш учун қўлидан келган барча чораларни кўради. Аммо ҳозирча мукофотни қайтариб бериши лозим...

Мен эса жаҳон чемпионлари Жюли Римэ кубогини жуда узоқ муддатга қайтариб бердилар, деб таъкидлагим ва исботлагим келади. Менимча олтин мукофотни Лондон чемпионатидан кейин биринчи, иккинчи ва тўртинчи группадаги командаларнинг бири олади.

Тўртинчи группада дастлабки ўйинлар учинчи группадагидек кескин бўлмайди. СССР терма командасининг чорак финалга чиқиш йўлидаги рақиблари маълум ва синовдан ўтган. Европа Кубоги учун Италия командаси билан Москва ва Римда ўтказилган икки матч совет футболчилари фойдасига 2:0 ва 1:0 ҳисобида тугаган. Чили командасига эса бундан аввалги жаҳон чемпионатида 1:2 ҳисобида ютқазган эдик, ундан аввалги ўртоқлик учрашувида 1:0 ҳисобида устун келдик.

Чили командаси билан бўлган учрашувдаги мағлубиятимиз шунчалик таъсирли бўлдики буни футболчиларимиз тўрт йилдан бери ёддан чиқара олмай келяптилар. Бу гал ана шу мағлубият ўчини олиш учун барча куч ва имкониятларимизни ишга солмоқчимиз. Менимча, бу кураш совет футболчилари фойдасига тугайди.

Ҳар нима бўлганда ҳам СССР терма командасининг рақибларини кучсиз деб бўлмайди. Совет футболчилари учинчи группадан бошқа группага тушганларида ҳам ҳозиргидагидек чорак финалга чиқиш имконига эга бўлган бўлардилар деб ўйлайман. Биринчи группада Уругвай ва Мексика, иккинчи группада эса Аргентина ва Швейцария командалари билан беллашишга тўғри келган бўларди. Совет футболчилари Уругвай командаси билан бўлган барча учрашувларда муваффақият қозониб келмоқдалар. Мексика, Швейцария ва КХДР командалари эса ҳамманинг фикрича кучсиз рақиблардан ҳисобланади.

Фақат учинчи группадаги рақибларгина совет футболчиларига чорак финалга чиқиш йўлида жиддий ғов бўлишлари мумкин эди. Учинчи группага қолган 12 та команданинг қайси бири тушганда ҳам «бахтсиз» деб аташ мумкин бўларди.

СССР терма командаси Швеция ва Чилида чорак финалга чиқди. Совет футболчилари Лондонда бир қадам олға қараб силжиш ниятидалар. Николай Морозов ва унинг командаси ана шундай фикрда. Бу курашда совет футболчиларига қайси командалар рақиб бўлади? Ярим финалга чиқиш учун кимларни енгиш керак? Болгария, Венгрия, Португалия, Бразилиянимн? Ҳар эҳтимолга қарши Португалия ва Бразилия командалари рақибимиз бўлса керак. Чорак финалда бу командалар жиддий рақиб бўла оладилар. Аввалига «бахтли» бўлиб кўринган қуръанинг ана шундай «бахтсиз» томонлари ҳам бор. Лондонда бир қадам олға силжиш планини тузаётган Николай Морозовга шогирдларини ҳозирданоқ жиддий синовларга тайёрлаш лозим бўлади.

Майдон эгалари — Англия командаси учун дастлабки ўйинлар жиддий хавф туғдирмайди. Англия командаси шунингдек чорак финалда кучли рақиблар — Пеле бошлиқ Бразилия ёки Эйсебио бошлиқ Португалия командаси билан учрашиши мумкин.

Бўлажак жаҳон чемпионатининг биринчи матчини 11 июлда «Уэмбли» стадионида — Англия ва Уругвай командалари бошлаб берадилар.

Владимир КИРИЛЮК,

АПН футбол шарҳловчиси.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

❋ РАДИО

12 ЯНВАРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

6.03, 8.15, 13.30, 18.00, 19.00, 19.10, 19.50, 23.00 — Сўнгги ахборотлар.

6.15 — Концерт, 6.45 — Гимнастика, 7.35 — Эшиттиришлар программаси, 8.25 — Қўшиқлар.

9.15 — «Совет Ўзбекистони» ва «Правда Востока», 9.53 — «Ҳақиқати Ўзбекистон», 16.00 — «Правда» газеталарининг обзори.

9.30 — Фортепьяно пьесалари, 10.10 — Қўшиқлар, 10.30 — Концерт, 11.10 — Депутатлар минбари, 11.25 — «Дилбар» балетидан рақс сюитаси, 13.00 — Чорвадорлар учун, 13.40 — Шопен вальслари ва мазуркалари, 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун, 16.15 — «Сезги» (музикали ҳикоя), 17.00 — «Ешлик» радиостанцияси, 18.10 — Қардош республикалар эстрадаси, 18.30 — Концерт, 19.20 — Қозоқ куйлари, 20.00 — Сиртқи студентлар сессияга келишди (рус.), 20.10 — Концерт, 20.45 — Жаҳон стандартлари даражасига, 21.20 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт, 22.00 — Коммунистик ахлоқ ва тарбия, 22.15 — Қўшиқлар, 22.40 — Поэзия кечаси, 23.10 — Эртаги кун эшиттиришлари, 23.20 — Дам олиш кечаси.

❋ ТЕЛЕВИДЕНИЕ

12 ЯНВАРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар**, 18.20 — **Будь готов** тележурнали, 19.00 — **Дубровский** (бадиий фильм), 20.10 — **Аёллар зали** (телефильм).

20.25 — **Эшиттиришлар программаси.**

Ўзбек тилида: 20.30 — **Телевизион янгиликлар**, 20.45 — **Чорвадорларнинг қиш ташвишлари**, 21.05 — **Концерт** (бадиий ҳаваскорлар ижросида), 22.25 — **Дунёни титратган кун.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 20.00 — **Гўзал нақшлар** (болалар учун), 20.20 — **Скульптор Друзин** (телефильм).

Рус тилида: 20.30 — **Республикам куни** (ҳужжатли фильм), 20.50 **Украин куйлари**, 21.20 — **Тунги суҳбат** (телеспектакль).

❋ ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 12/I да **Қотил**, 13/I да **Гамлет.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«Юность» цирк коллективи ва «Арслонлар» аттракциони.**

❋ КИНО

Афина атрофида — «МИР», НАВОИЙ номли, «МОСКВА», «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (тоқ соатларда).

Фавқулодда топшириқ — «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК», «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда), «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз соат 4 гача), САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб 11, кундуз 1 ва 3 да).

Шимол гули — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (жуфт соатларда), «ДРУЖБА» (жуфт соатларда).

Хаёлпарастлар — «МИР» (эрталаб соат 10 да), «ЁШ ГВАРДИЯ» (эрталаб соат 10, кундуз 12 ва 2 да).

Инженер Гарин мўъжизаси — СОБИР РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун).

Имтиҳонлар бўлмаганда эди — «ЮЛДУЗ» (кундуз соат 5, кеч 7 ва 9 да).

«Аврора» залпи — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 5 ярим, кеч 7 ярим ва 9-15 минутда).

Комедияли фильмлар тўплами — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10 ва кундуз 4 да).

Ажойиб шаҳар — «ДРУЖБА» (эрталаб соат 11 да).

Пахтаой «МОСКВА» (эрталаб соат 10 яримда).

Икки капитан — НАВОИЙ номли (эрталаб соат 10 да).

ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШ ИНЖЕНЕРЛАРИ ИНСТИТУТИ

эълонида

(газетанинг 6 январь сони) **сиртқи факультетининг I-курсига** деб ўқилсин.

РЕСПУБЛИКА СТЕНОГРАФИЯ ВА МАШИНКАДА ЁЗУВ КУРСИ

стенография ва машинкада ёзув бўлимларига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Аризалар 25 январгача қабул қилинади. Ўқиш 1 февралдан бошланади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Олмазор кўчаси, 174-уй (Бешёғоч, Комсомол кўли ёнида).

БИЗНИНГ АДРЕСИМИЗ: «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ, № 26.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 26545. Редактор ўринбосарлари — 27914, 29323. Масъул секретарь — 34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 27283. Партия турмуши — 33469, 31226. Пропаганда — 27221; Коммунистик тарбия — 31455. Саноат, қурилиш ва транспорт — 34780. Совет қурилиши — 33258. Қишлоқ хўжалик— 27604. Адабиёт ва санъат — 32036, 31226. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 34451. Маҳаллий ахборот — 32347. Оммавий ишлар ва хатлар — 29005, 33553. Иллюстрация — 34524. Стенографистка — 27343. Эълонлар — 28142. Коммутатор — 30249, 30250, 30251, 30252, 30253, 30254, 30255, 30256, 30257, 30258.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

№ Г — 10. Индекс 64543. Р. 00107.